

Nič nie je náhoda

Ak sa niečo deje,
môžeme sa staviť,
že Boh tu má svoj
prozretel'ny plán

str. 6

Malý zázrak

Pravda o potrate:
malý Trevor Florek
prežil v dvadsiatom
tret'om týždni!

str. 10

Krása zjavujúca Boha

Krásu je šifrou tajomstva,
poukazom na večné,
je pozvaním k životu
a k budúcnosti

str. 14

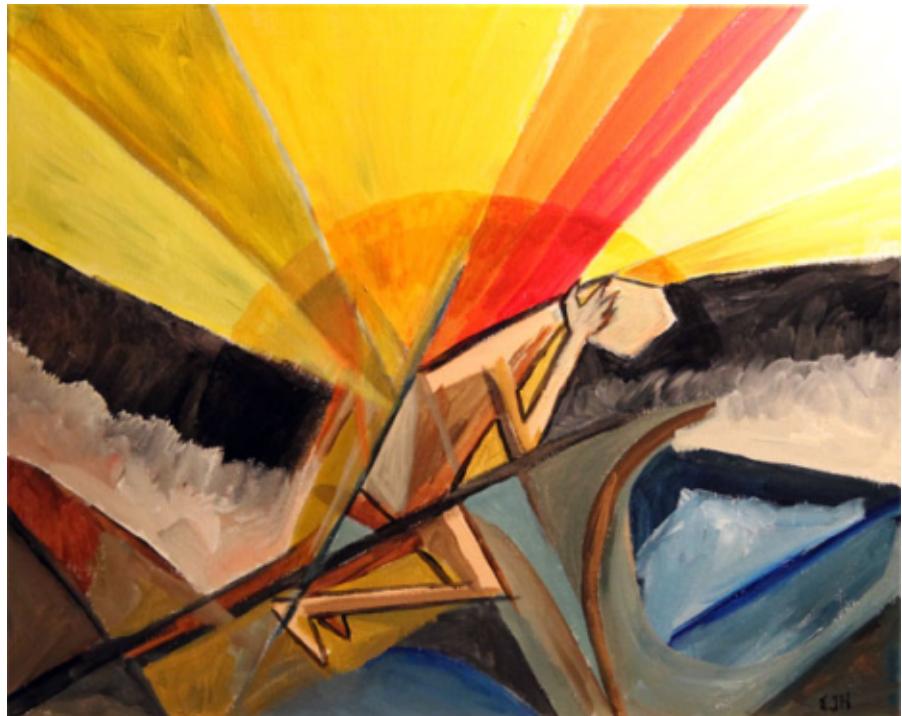
Hľadanie identity

Jedno je isté – Európa sa topí vo veľkých problémoch. Mnohí sa obávajú, že migračná explózia začína podmývať základy spoločnej Európy, niektorí už dokonca hovoria aj o začínajúcej sa strate identity.

Svojím spôsobom je to pravda, najmä čo sa týka strácajúcej sa identity. Lenže, obávam sa, k tomu došlo nie pod vplyvom záplavy utečencov, ale oveľa, oveľa skôr. Stará dobrá Európa začala strácať identitu vtedy, keď sa sama rozhodla zbaviť sa kresťanstva, keď sa rozhodla premrhávať to, čo je najvzácnejšie – vlastnú podstatu, na ktorej bola vybudovaná. Ba čo viac – začala si pripadať skvelá, keď zvesila kríže v školách či na verejných miestach, keď si prestala vážiť život od počiatku až po jeho koniec, keď prestala na sviatky dodržiavať zvyky, keď sa obrátila tradíciam a tradičným hodnotám chrbtom, keď hodnotovú flexibilitu a politickú korektnosť povýšila nad pravdu, keď...

Načo však vymenovávať? Topiaceho treba ratovať, a nie mu vyčítať to, že sa nechcel naučiť plávať. A tu sa prst dotýka rany. Treba ratovať. Treba začať vraciať Európe vlastnú podstatu a identitu. No nie, ako upozornil na šaštinskej púti arcibiskup Cyril Vasiľ, cez nejaký romantizmus, hoci aj kresťanský. A už vôbec nie cez verejný názor dneška, pretože ten už zajtra bude zastaraný.

Navraciať identitu Európe treba začať od seba. Lebo nie kontinent, ale my sme premrhali to najvzácnejšie, čo sme mali: zmysel vecí a poriadok. Horizontálu aj vertikálu života. Nám, každému osobne, treba ísť na smetisko, kde sme vyhodili medzi nepotrebné haraburdie aj svoju vieru v Boha, vzťah k národu a k človeku. Každý z nás by sa tam mal vybrať, pretože „v každodennom živote aj ten

Eric Holmlund: *Znovuzrodenie identity*

najmenší krok je dôležitý, lebo predstavuje činnosť, popri ktorej i morálny neúspech stráca tak trochu závažnosť“
(Antoine de Saint-Exupéry).

Jedno je isté – Európa musí nájsť samú seba. Nie v politických hrách, na svetových trhoch, v bankách, na trhoviskách, v hypermarketoch...

Európa musí nájsť vlastnú identitu v každom z nás. Vo mne...

PAVOL PRIKRYL

Ospravedlnenie

V čísle 13/2015 došlo k nemylej chybe. V článku *Nečakaný pohľad na slovenský štát* sme na strane 24 v popise pod snímkou technickým nedopatrením namiesto mena Karol Šmidke uviedli V. Turčány.

Ospravedlňujeme sa vám, no najmä majstrovi Viliamovi Turčánemu.

Myšlienka čísla:

Súčasným kresťanom nestaci vedieť, kam nesmú ísť. Treba ich naučiť poznávať, kam majú ísť.

Alessandro Pronzato

Týždeň kresťanskej kultúry

„Tajomstvo nového života“

(Mt 5,1-7,29)

26. 9. až 2. 10. 2015

26. september

Stretnutie pastoračných pracovníkov v športe
(pre pozvaných hostí,
aula Diecézneho centra v Žiline)

27. september

Otváracia sv. omša 08:30
(Kaplnka Nepoškvrneného počatia
Panny Márie v Katolíckom dome
v Žiline)

28. september

Vernisáž výstavy Trio 19:00
Autori: Miroslav Pallo,
Zuzana Nemčeková-Pallová
a Mária Nemčeková-Chmeliarová
(aula Diecézneho centra v Žiline)

29. september

Konferencia 4E 09:00
Ekológia, Etika, Energetika,
Ekonomika
(Fakulta humanitných vied, Žilinská
univerzita)

Moderné Slovensko 19:00
21. storočia

Host: Branislav Staniček
(Univerzitné pastoračné centrum)

30. september

Myslime aj na 10:00
marginalizovaných
(Mariánske námestie v Žiline)

Verejné čítanie Biblie 16:00
(Katedrálne námestie v Žiline)

1. október

Varenie 16:30
so sestrou Kristínou
(CVČ Božej Tváre v Martine)

Diskusia 18:00
o kresťanských médiach
(Pastoračné centrum sv. Jakuba
v Kysuckom Novom Meste)

2. október

Záverečná sv. omša 18:00
a prezentácia časopisu Naša
Žilinská diecéza
(Farský kostol Všetkých svätých
v Bytči)

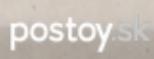
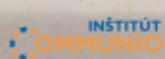
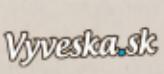
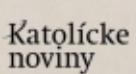
Viac sa dozviete na:
www.icommunio.sk

Nájdete nás aj na [Facebooku](#), [Google+](#)
a [Twitteri](#).

Zmena programu vyhradená.

Podujatie pripravil:

Partneri:

Kapucín zo Slovenska P. Dávid Bartimej Tencer sa stal v poradí piaty biskup Reykjavíku

Slovenský kapucín biskupom Islandu

Aj napriek tomu, že je Island európska krajina, na väčšinu Slovákov pôsobí tajomne. A práve za biskupa Reykjavíku, hlavného mesta tohto ostrova, vymenoval 18. septembra Svätý Otec František slovenského kapucína br. DÁVIDA BARTIMEJA TENCERA.

Dňa 30. októbra 2007 vymenoval pápež Benedikt XVI. pomocného biskupa Lausanne, Ženevy a Fribourgu Mons. Petra Bürchera za dicézneho biskupa Reykjavíku. Hoci tento švajčiarsky rodák dovrší až o päť rokov kanonický vek 75 rokov, keď má podľa cirkevného práva povinnosť požiadala pápeža o uvoľnenie z funkcie, doterajší reykjavícky biskup tak učinil už pred niekoľkými mesiacmi. Podľa jeho vlastných slov „*l'adový chlad d'alekého severu*“ podlomil jeho zdravie, čo vyvrcholilo silným zápalom plúc. Svätý Otec František 18. septembra 2015 prijal žiadosť biskupa Pétra, ako na Islande Mons. Bürchera oslovujú, keďže priezviská sa tu takmer nepoužívajú, a za v poradí piateho biskupa najsevernejšej diecézy sveta vymenoval Slováka z rehole kapucínov br. Dávida Bartimeja Tencera.

Z NOVEJ BANE DO REYKJAVÍKU

Novovymenovaný reykjavícky biskup sa narodil 18. mája 1963 v Novej Bani na strednom Slovensku. Teologicke štúdiá ukončil na UK v Bratislave, kde sa v seminári pripravoval na knázsku službu za Bansko bystrickú diecézu. Za knáza bol vysvätený 15. júna 1986. Následne pôsobil štyri roky ako kaplán. V roku 1990 vstúpil do slovenskej provincie kapucínov. Po noviciáte pokračoval v štúdiách v Ríme, kde v roku 1994 dosiahol licenciát z teologie. Dňa 28. augusta 1994 zložil rehoľné slúby.

Ako farár pôsobil v Holíči a v roku 1996 bol pozvaný do Hriňovej, aby tu založil nový kláštor, ktorý sa stal mestom na formáciu kapucínskych postulantov. V Hriňovej vykonával funkciu rektora až do roku 2002. V roku 2003 ho vymenovali za predstaveného kláštora v Žiline. Tu sa však zdržal len rok, pretože sa rozhadol pôsobiť v misiach. Nevybral si však niektorú z klasických

misijných krajín, ale zamieril na sever Európy – na Island. Najskôr v júni 2004 prijal spolu s vtedajším slovenským provinciálom br. Jozefom Timkom pozvanie reykjavíckeho biskupa Johanna Gijsema, aby sa slovenskí kapucíni oboznámili so situáciou na Islande a zvážili možnosti otvorenia kapucínskej misie na tomto ostrove. Dňa 15. novembra 2004 vstúpil br. Tencer na druhý najväčší európsky ostrov, aby sa tu venoval misiám a pripravil príchod do krajiny ohňa a ľadu aj pre svojich spolubratov-kapucínov. Neskôr sa pridal br. Anton Majerčák, o necelé tri roky prišliaj slovenskí spolubratia Fintor a Kováčik.

Páter Tencer začal svoje pôsobenie na Islande ako vikár v Kostole Stella Maris v Reykjavíku a následne sa stal farárom vo farnosti S. Þórlákur v Reyðarfjörðure, kde pôsobí doteraz.

DIECÉZA PRE CELÝ OSTROV

Zvláštnosťou Islandu je, že prví obyvatelia boli mnísi, ktorí po príchode terajšieho obyvateľstva ho začali evanjelizovať. Neskôr prešiel ostrov reformáciou s tým, že od roku 1550 ostala na Islande národná luteránska cirkev, ktorá je aj v súčasnosti nielen najpočetnejšou (hlási sa k nej 80 % Islandčanov), ale je aj štátnej cirkvou. Približne 90% obyvateľov Islandu sa nominálne hlási k nejakej luteránskej cirkvi, no praktizujúcich veriacich, ktorí navštievujú bohoslužby, je však veľmi málo, po-

Snímka: OFM Cap.
Páter Dávid Bartimej Tencer, OFM Cap.,
s odstupujúcim biskupom Petrom
Bürcherom

dobne ako v ďalších škandinávskych krajinách.

Nová misijná činnosť sa začala na Islande v roku 1857, a to aj napriek tomu, že katolicizmus bol v tomto období zakázaný štátnymi zákonmi. V roku 1968 vznikla Diecéza Reykjavík, ktorá vznikla v roku 1923 ako apoštolská prefektúra. Diecéza je zriadená pre celý Island. Je dvakrát rozľahlejšia ako Slovensko a rozprestiera sa naprieč ostrovom na 103 000 km² s približne 320 000 obyvateľmi. Biskup Reykjavíku je členom sedemčlennej biskupskej konferencie škandinávskych krajín, do ktorej ešte patria biskupi z Dánska, Grónska, Fínska, Islandu, Nórsku a zo Švédska.

OBDOBIE MLADOSTI

V súčasnosti má reykjavícka diecéza 18 knazov, z ktorých je však Islandčan len jeden, ďalší Islandčan ako bohoslovec študuje v Ríme. Okrem toho pôsobí na Islande 5 ženských rehoľných komunit: klauzúrne karmelitánky, činné karmelitánky, františkánky, misionárky lásky, modré sestričky z Argentíny a na biskupskom úrade sú sestry z Mexika.

Aj napriek možno na prvý pohľad nie veľkým štatistickým číslam je však Cirkev na Islande podľa biskupa Mons. P. Bürchera „*malá, ale rastúca, so sľubným vývojom do budúcnosti*“. Čo sa týka škandinávskych krajín, tak najväčšie percento (3,5%) katolíkov žije práve na Islande. Na celom ostrove žije 13 000 katolíkov a ich počet rastie. Je tu až desaťkrát viac krstov ako pohrebov. Terminológiu *Ad Gentes* sa islandská cirkev nachádza v „*období mladosti*“.

Spracoval PAVOL PRIKRYL

Koľko pápežov vstúpilo na pôdu Spojených štátov?

Prvý bol Pius IX.

V súvislosti s návštavou Svätého Otca Františka v Spojených štátoch amerických sa objavila jedna kuriozita, týkajúca sa dejín vzájomných vzťahov medzi Svätou stolicou a USA.

Je všeobecne známe, že Svätý Otec František bol po bl. Pavlovi VI., sv. Jánovi Pavlovi II. a po Benediktovi XVI. už štvrtý pápež, ktorý sa vydal za Veľkú mláku. Málokto však asi vie, že prvý pápež, ktorý vstúpil na pôdu Spojených štátov bol pápež bl. Pius IX. Túto zaujímavú epizódu uvádzajú bývalý veľvyslanec USA pri Svätej stolici Jim Nicholson v knihe *La lunga strada (Dlhá cesta)*, kde podrobne vykresľuje dejiny diplomatických vzťahov, ktoré nadviazali prezident Ronald Reagan a sv. Ján Pavol II. v roku 1984.

TRI HODINY NA ÚZEMÍ USA

Ku kurióznej návštave USA bl. Piemu IX. došlo v roku 1849. Pápež bol nútenej ujšť z Ríma po tom, čo tam vypuklo povstanie, počas ktorého zabili ministerského predsedu vlády pápežského štátu Pellegrina Rossiego. Bl. Pius IX. musel rýchlo ujšť z Ríma, tak v novembri 1848 odcestoval do mestečka Gaeta, ktoré je od Ríma vzdialéne 120 km na juhovýchod. Vtedy patrila Gaeta do Kráľovstva oboch Sicílií a Petrovmu nástupcovi ponúkla ochranu. Dňa 1. augusta roku 1849 navštívil bl. Pius IX. spolu s kráľom Ferdinandom II. slávnu americkú fregatu U.S.S. Constitution, lod' amerického vojenského námorníctva, ktorá kotvila v gaetském prístave. Podľa medzinárodných zákonov paluba lode je územím toho-ktorého štátu, a tak paluba frega-

ty U.S.S. Constitution bola pôdou Spojených štátov amerických.

Pápež bl. Pius IX. pobudol na fregate asi tri hodiny, požehnal lod' a pozdravil sa s členmi posádky. Asi osemdesiatich námorníkov katolíckeho vyznania obdaroval 150 ružencami, podobne ako to robieval pri audienciách. Kapitána lode Johna Gwinna obdaroval striebornou medailou s vlastnou podobizňou a s pápežským erbom.

Počas pápežovho pobytu na americkej vojnovej lodi došlo ku kurióznej situácii. Svätý Otec dostal morskú chorobu, a tak mu kapitán lode ponúkol svoju kajutu, aby sa zotavil.

Ked' pápež opúšťal lod', sprevádzalo ho na rozlúčku 21 delových sál, čo bola pocta určená len pre hlavy štátov.

KAPITÁN SI TO ODSKÁKAL

Návšteva pápeža na americkej lodi U.S.S. Constitution však mala pre jej kapitána Johna Gwinna nepríjemnú dohru. Ked' sa Gwinnov priamy nadriadený komodor Charles W. Morgan dozvedel o pápežovej návštave na U.S.S. Constitution, veľmi sa rozneval a kapitána chcel okamžite postaviť pred vojenský súd. Podľa komodora prijatím

pápeža porušil kapitán Gwinn priamy rozkaz Washingtonu. USA totiž záležalo na prísnej neutralite, a to zvlášť v čase prebiehajúceho konfliktu medzi Pápežským štátom a talianskymi revolucionármi. Rozzúrený komodor Ch. Morgan sa dokonca obrátil na amerického ministra námorníctva Williama Prestona a žiadal ho, aby kapitána Johna Gwin-

U.S.S. Constitution pred mestečkom Gaeta

na „poslal na stanicu v Brazílii, alebo na nejakú inú stanicu“.

Proces sa však nekonal, pretože kapitán Gwinn ešte pred jeho začiatkom 1. septembra 1849 v Palerme zomrel, keď sa k jeho chronickej gastritíde pridalo aj pomalé krvácanie do mozgu. Kapitána Gwinna pochovali nedaleko Lazaretta, odkiaľ jeho telo po niekoľkých rokoch previezli do Philadelphie, kde ho aj pochovali. V roku 1931 kapitánovo telo previezli na Arlingtonský národný cintorín, kde ho s vojenskými poctami slávnostne pochovali.

Pápež Pius IX. sa v roku 1850 vrátil do Ríma, kde prežil zvyšok svojho pontifikátu, najdlhšieho v dejinách.

VIAC AKO ROVNOCENNÝ

Od tých čias sa veľa zmenilo. Z Pápežského štátu sa stal najmenší štát na svete, z USA svetová veľmoc číslo jeden. A tu sa natíksa otázka: Berú Spojené štáty malinký štátik uprostred Ríma väzne?

Podľa dokumentov, ktoré zverejnili stránky *WikiLeaks*, je odpoveď jednoznačná: USA berú Vatikán a jeho diplomatické aktivity veľmi vážne. V správe z roku 2009, ktorú pripravila ambasáda USA vo Vatikáne pre prezidenta Obamu pred jeho prvým stretnutím s pápežom Benediktom XVI. sa píše: „Vatikán je druhý, hned za USA, v počte krajín, s ktorými má diplomatické vzťahy a katolícki kňazi, mníšky a laici sú v každej krajine na tejto planéte. Výsledkom je, že Svätá stolica má záujem a je dobre informovaná o vývoji na celom svete.“

V minulých rokoch posielali úradníci veľvyslanectva USA pri Svätej stolici

>>>

do Washingtonu správy s hláseniami o dopadoch pápežových cest, o verejných i základných úsiliach Vatikánu o odvratenie konfliktov, o napäti medzi Cirkvou a týmto vládou, o vývoji katolíckeho učenia o bioetike, a dokonca aj o medzinárodných dopadoch ekuemnických vzťahov... V diplomatickej pošte sa ocitali rozbory encyklik, pápežových prejavov či závažných vystúpení vplyvných kuriálnych prelátov.

DIPLOMATICKÁ ŠPIČKA

Mnohé diplomatické správy popisujú vatikánskych diplomatov ako výborne informovaných a veľmi vplyvných. Úžasné je, že Vatikán to všetko dosahuje s relatívne malým diplomatickým zborom – niekoľko sto biskupov a kňazov, z ktorých väčšina absolvovala málo známu pápežskú diplomatickú akadémiu v Ríme. Len pre zaujímavosť: absolventi akadémie bežne plynulo hovoria štyrmi jazykmi... A určite to nebude náhoda, že v štátach, v ktorých je členom diplomatického zboru apoštolský nuncius, automaticky sa stáva doyenom diplomatov akreditovaných v danej krajine, a to bez ohľadu na služobný vek.

Je naozaj ľažké si predstaviť, že pred rokom 1984 nemali USA diplomatické vzťahy s Vatikánom. Dnes má americ-

Po Pavlovi VI., Jánovi Pavlovi II. a po Benediktovi XVI. navštívil USA aj František

ké ambasáda vo Vatikáne päť diplomátov a 14 členov pomocného personálu a považuje sa za jednu z najvyťaženej-

sich diplomatických delegácií, ktoré sú vo Vatikáne akreditované.

PAVOL PRIKRYL/RV, CNS

Vyšlo októbrové číslo časopisu Naša Žilinská diecéza

Nedostal sa k vám časopis?

Napište nám do redakcie a pošleme vám ho poštou. Časopis si môžete aj predplatiť.

- Kľúče k lepšiemu vzdelávaniu •
- Národný pochod za život •
- Sestra Samuela Muchová •
- Je to vždy láska, ktorá lieči •
- Smerovanie v zrejom manželstve •
- Rózka a Pavol Kučákovci •
- Drahomír Velička: „K dejinám mám výsostne pozitívny vzťah“ •

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1
010 01 Žilina

Email: icomunio@gmail.com
Web: www.icomunio.sk
Tel.: 041/56 58 434

Ak sa niečo deje, môžeme sa staviť o čokoľvek na svete, že Boh tu má svoj prozretel'ny plán

Nič nie je náhoda

Od témy utečencov by už mal človek chut' najradšej utieciť. Niežeby nebola aktuálna, protiň sa skôr spôsob, akým sa celý komplexný fenomén všeobecne prezentuje.

Franklin Delano Roosevelt sa už pomaly pred storočím vyjadril: „V politike sa nič nenecháva na náhodu. Ak sa niečo deje, môžete sa staviť o čokoľvek na svete, že sa to deje presne tak, ako sa to diať má.“

Ked' si v posledných týždňoch človek pozerať spravodajstvo ktorékoľvek televízie, listuje mienkovornú dennú tlač a magazíny, zo všetkých nápadne unisono rezonuje tá istá utečenecká piešen'. Rovnaký scenár, povinné prvky. Ako filmové týždenníky z päťdesiatych rokov, dokonca nechýbajú ani transparenty, vítajúce „osloboditeľov“, akurát sa už nimi nemyslia sovietski vojaci. Aj tátó propagandistická zhoda je súčasťou nielen Roosveltovej skúsenosti, že sa nič nenecháva na náhodu. Do diskusie sa teda žiada povedať aspoň pár jednoduchých téz.

POŽEHNANIE ČI KLIATBA?

Ked' prebiehal naplánovaný integračný proces a rozširovanie Európskej únie a bolo fakticky nemožné, aby do nej nevstúpila krajina, ktorej bolo určené vstúpiť, politici a médiá sa radi oháňali aj výrokmi sv. Jána Pavla II. Ten bol podľa nich jednoznačne za Európsku úniu. Samotný sv. Ján Pavol II. sa však opakovane vyjadroval zhruba v tomto duchu: „Ak v Európskej únii prevládu-

duchovné a kultúrne hodnoty, bude požehnaním; ak materiálne záujmy, bude kliatbou.“ My už môžeme posúdiť a pocítiť, ktoré z hodnôt v nej prevládajú a nakoľko...

BEZ KONTEXTU

Podobne sa neustále „pristrihujú“ aj výroky pápeža Františka. Naposledy jeho výzvy na prijatie utečencov. Aj tie treba brať a vidieť v kontexte.

Je všeobecne známe, že pápež František si s rovnakou priamosťou nedáva pred ústa servítku, aj keď hovorí o príčinách migrácie, o egoizme bohatých krajín a záujmových skupín. Stačí si prečítať jeho nedávnu encykliku *Laudato si!*. No kto cituje jeho naliehavé výzvy na hľadanie politického riešenia? Encyklika sa cituje len vtedy a len tak, ako to vyhovuje.

Vráťme sa však k pápežovmu príhovoru pred modlitbou Anjel Pána v nedeľu zo začiatku septembra: „Tvárou v tvár tragédií desaťtisícov utečencov, utekajúcich pred smrťou, vojnou a hladom, evanjelium žiada, aby sme boli blížnymi tým najmenším a opusteným.“ V ďalších slovách pápež navrhuje praktické formy pomoci, na ktorú vyzýva najmä všetky farnosti. Pápež teda hovorí o tých, ktorí utekajú pred smrťou, vojnou a hladom. O masovom regru-

tovaní hľadačov bezstarostného života, ktorým ich má plným priehtím zahŕňať blahobytná spoločnosť, tu nie je ani slova. No pápež hovorí „tvárou v tvár najmenším a opusteným“. Znamená to, že situáciu treba posudzovať na tvári miesta a že v splete rozmanitých záujmov treba medzi utečencami rozoznať „najmenších a opustených“. Konkrétnu pomoc možno a treba poskytnúť len skutočnej konkrétnej núdznej osobe, podľa povahy jej núdze.

OBOJSTRANNÁ POVINNOSŤ

Katolícka morálka pozná termín *poradie služby k blížnemu*. Bezprostredná veľká hmotná núdza tu má prvé miesto a zavázuje konáť okamžite a účinne. Ked' je však potrieb veľa a možnosti sú obmedzené, nemožno pomôcť rovnako všetkým a vo všetkom. Na prvom mieste sú vtedy najbližší rodinní príslušníci, potom nasledujú príbuzní vo viere. Veľká duchovná núdza má prednosť pred menšou hmotnou a podobne...

Katechizmus Katolíckej cirkvi (KKC) okrem iného hovorí: „Bohatšie národy sú povinné, nakol'ko je to možné, prijať cudzincov, hľadajúcich bezpečnosť a prostriedky na živobytie, ktoré nemôžu nájsť vo svojej pôvodnej vlasti. Verejná moc má dbať na zachovávanie prirodzeného práva, ktoré stavia hosta pod ochranu tých, čo ho prijímajú“ (článok 2241). Ale odpoved' je vyvážená, keď dodáme aj druhú časť toho istého článku: „Politické authority môžu vzhľadom na spoločné dobro, za ktoré sú zodpovedné, podriadiť uplatňovanie prístavbovateľského práva rôznym právnym podmienkam, najmä čo sa týka povinností prístavbovalec voči krajine, ktorá ich prijala. Prístavbovateľ je povinný s vďakou rešpektovať hmotné a duchovné dedičstvo krajiny, ktorá ho prijala, posúčať jej zákony a prispievať na jej náklady.“ Toľko KKC.

PREDNOSŤ

Citáciu z KKC spomíname preto, lebo veriaci sa neraz ocitajú v situácii, keď nevedia, komu skôr pomáhať. Ale aj preto, lebo hrozí isté morálne vydieranie veriacich, aby napomáhali veľkým mocensko-politickej záujmom tých, ktorí na konfliktoch bohatnú, príčom dôsledky hádžu v konečnom dôsledku na plecia druhých, zasievajúc nové konflikty, ktoré sú pre isté skupiny vždy najistejším zdrojom zisku.

Zdá sa opodstatnený aj iný názor, vyhádzajúci zo slovenskej situácie. Spoločnosť tu len ľažko dokáže zabezpečiť

>>>

základné podmienky dôstojného života stájisícom vlastných občanov, ktorí v celoživotnej poctivej a tvrdej práci odvádzali nemalé percento svojich príjmov na zaistenie svojej staroby a ničili si zdravie a životné sily v službe spoločného dobra, ktoré potom iní rozkrádali a súkromne sa obohacovali. Táto spoločnosť sa musí prednostne postarať o týchto svojich občanov pred hľačmi lacného blahobytu.

DUCHOVNÝ NADHĽAD

Kresťanská morálka samozrejme nemôže odmietať konkrétnego núdzneho človeka len preto, lebo sa stal obeťou egoistickej hry iných. Ak poznáme celkové postoje pápeža Františka, popri starosti o núdznych, ktorí sú jeho srdcu veľmi blízki, má tento pápež nemalú starosť o bohatých veriacich členov dominujúcej západnej kultúry, tvorenej prevažne kresťanskými krajinami. Tí sa však uzatvárajú do ničivého egoizmu, ktorý je pápežovi z „*chudobného juhu*“ zjavne odporný. Ked' ich vyzýva prijať do svojho stredu núdznych, robí to aj kvôli nim samým. Chce tým dosiahnuť, aby konečne prestali myslieť len na seba. Duchovne sú totiž neraz ešte ohrozenejší a núdznejší než nešťastní utečenci, ktorí potrebujú ich pomoc.

Každá minca má dve tváre. Aj na súčasné dianie sa treba pozerať aj inak než na úradnú verziu mainstreamovej propagandy médií, ktoré patria takmer výlučne bohatým záujmovým skupinám. Na druhej strane si treba uvedomiť, že najmä internetom šírené iné pohľady na tému utečencov sú veľmi často z pozadia tvorené a platené zas inými mocenskými záujmovými skupinami a treba ich tiež brat' s potrebným nadhľadom a s odstupom. Ak vyvolávajú hnev a nenávist', pochádzajú od Zlého.

Najpotrebnejší je však duchovný nad-

hľad, ktorým sa má veriaci pozerať na každú situáciu. Hľadať, akú nám v tej Boh posielá novú výzvu. A ak sú tu riziká a ohrozenia, pýtať sa, či nie sú priamym dôsledkom málo evanjeliového a veľmi egoistickejho života veriacich pôvodne kresťanskej Európy.

Na záver teda môžeme parafrázovať Roosveltov výrok a povedať, že „*pre kresťana nič nie je náhodou. Ak sa niečo deje, môžeme sa staviť o čokoľvek na svete, Boh tú má svoj prozretelný plán*“.

MARIÁN GAVENDA/RV
(Snímky: CTV, net)

Nadácia Antona Tunegu

Vám ponúka

Charles J. Chaput, O.F.M. Cap.
Čo je cisárovo, cisárovi
Obráda v politike a kateholické princípy v službe ľudstva

9€

Giampaolo Crepaldi
Katolík v politike
Príručka pre očnaru

6€

Aldo Giardano & Albertom Campoleonim
Iná Európa je možná
Kresťanské ideály a perspektívy pre starý kontinent

10€

knihy, ktoré patria do vašej knižnice

OBJEDNAJTE
UŽ TERAZ!
www.tunega.sk

Príbeh sýrskych utečencov z poľského mesta Šrem vyvoláva sklamanie a nevôľu

Ohrdnutá pomoc

Aj keď sa mnohí európski politici vehementne zasadzujú za prijatie povinných kvót utečencov pre jednotlivé štáty, nedávny prípad v Poľsku dáva za pravdu ich odporcom.

Srem je bývalé kráľovské, v súčasnosti 30-tisícové mesto vo Veľkopoľskom vojvodstve. Má 4 farnosti, 6 kostolov, miestna cirkev tu spravuje cirkevnú škôlku, základnú školu i gymnázium, vydáva farský časopis, je tu dokonca aj obchod s náboženskými predmetmi a s kresťanskou literatúrou. V meste je 22 farských spoločenstiev, na birmovku sa pripravuje v deviatich skupinách viac ako 150 mladých ľudí. Skrátka, Šrem je katolícke mesto, a to nielen navonok.

SREMSKÁ OCHOTA

Narastajúca, čoraz ľažšie zvládnuteľná vlna imigrantov do Európy nenechala Šremčanov chladných. Už dva mesiace pred výzvou pápeža Františka, aby európske katolícke farnosti na znak solidarity prijali aspoň jednu rodinu utečencov, sa šremsky kanonik Ryszard Adamczak (na obr.), farár farnosti Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, skontaktoval s Nadáciou Estera, ktorá pomáha sýrskym kresťanom. Samotná zakladateľka nadácie Miriam Shaded je dcéra sýrskeho kresťana žijúceho v Poľsku. Činnosť nadácie spočíva najmä v zabezpečení a v distribúcii peňazí pre utečencov. O tých sa ďalej už stará farosť.

Keď nadácia odporúčala šremskému kanonikovi rodinu kresťanských utečencov zo Sýrie s tromi deťmi, kňaz neváhal a rodinu prijal. Využil svoje dobré styky s vedením mesta, ktoré pre päťčlennú sýrsku rodinu bleskúrychlzo zariadiло bývanie na novom sídlisku. Pomocné ruku podalo aj obvodné stredisko pomoci rodinám, a to aj napriek tomu, že sýrska rodina nemala štatút utečencov, a tak nepodliehala starostlivosťi strediska. Vedúca strediska Urszula Hańczyková dokonca pre portál portalsremski.pl uviedla, že pre ro-

dinu zo Sýrie začali vytvárať „individuálne programy integrácie, ktoré, po schválení guvernéra Veľkopoľska, by sme aj začali financovať“.

POMÁHALI VŠETCI

V praktickej pomoci nezaháľal ani kanonik Adamczak. Na dôstojný život sýrskej rodine vyzval všetkých veriacich. Výsledok sa dostavil okamžite. „Dali sme im ubytovanie a stravu. Detoťom sme ponúkli vyučovanie v našej katolíckej škole. Naozaj sme im dali všetko, dokonca dostali zadarmo internet, televíziu, ešte aj bicykle,“ povedal kanonik pre poľskú katolícku stanicu *Radio Maryja*. Nadácia Estera mala mesačne vyplácať rodine 2 500 zlотовých (asi 600 eur), navyše na výzvu miestnych kňazov zareagovali aj Šremčania, a tak sa okrem poskytnutia stravy a hračiek pre deti začali objavovať pre nových spoluobčanov aj pracovné ponuky. „Chceli sme, aby sa u nás necítili ako utečenci odkázaní na charitu, preto sme im zabezpečili učiteľov polštiny. V septembri mali nastúpiť do zamestnania. Vyzeralo to, že sa u nás cítia dobre,“ konštatoval R. Adamczak.

SKLAMANIE

No prišiel začiatok septembra a kanonika Adamczaka a všetkých Šremčanov čakalo nemilé prekvapenie. Sýrska rodina sa v tajnosti zbalila a pod rúškom tmy doslova zmizla. „Utekli do Nemecka. Nepovedali ani slovo. Ani sa nepodčakovali. Je to nepochopiteľné,“ netajil svoje sklamanie kanonik Adamczak v rozhovore pre *Radio Maryja*. „Ako sa cítim? Ako každý, kto nezistne pomáha a takto sa k nemu zahovajú,“ smutne dodal.

Obrovské rozčarovanie prežívajú aj šremski farníci. „Boli radi, že môžu pomôcť. Pre nich to bol veľký šok a sú

z toho smutní. Ani som si nemyslel, že počinanie sýrskej rodiny ich zasiaholo až tak hlboko, až priamo do srdca. Cítim podvedení,“ opísal náladu v meste kanonik a trpko dodal: „Prvé skúsenosti s prijímaním utečencov máme, aké máme. Je to pre nás lekcia. Sme z toho ľudsky smutní.“

PRESTUPNÁ STANICA

Najsmutnejšie na celom príbehu je to, že nie je ojedinelý. Mnohí utečenci zo Sýrie, ktorí prídu do Poľska, chcú iba získať potrebné doklady a odísť čo najskôr do Nemecka či do Nórska. Podľa Samera Masriho z nadácie Slobodná Sýria takto zmýšľa viac ako polovica „poľských“ Sýrčanov. Mnohí Poliaci, a nielen veriaci kresťania, to pocitujú ako zradu, pretože vo všetkých týchto prípadoch išlo o sýrskych kresťanov. Poľský ľavicový portál natemat.pl dodáva, že podobne postupujú aj utečenci z afrických krajín.

Skrátka, Poľsko sa stáva pre utečencov nie koncovou, ale len tranzitnou krajinou. Poľský publicista Michał Gąsior v tejto súvislosti upozorňuje, že nás severný sused se už dva razy zúčastnil programu rozmiestnenia afrických utečencov doslova utáborených na Malte: „Keď sa prvý raz objavila ponuka prijať niekoľko desiatok osôb, nikto z Afričanov sa neprihlásil. Na druhú výzvu reagovalo 40 utečencov, z ktorých však 38 veľmi rýchlo opustilo Poľsko a vysteckovalo do Nemecka a do Nórska. Poľsko je predsa len bližšie k vysnívaným krajinám ako Malta.“

Aj keď EU navrhuje, aby sa migranti nemohli prestáhať do iného štátu, než do ktorého boli premiestnení, trpká príchuť a sklamanie zo šremského príbehu zostáva...

PAVOL PRIKRYL
(Snímka: portalsremski.pl)

Bohaté arabské krajiny neprijali ani jedného utečanca, zato chcú v Európe stavať mešity

Snímka: archív

To, že do Európy utekajú prenasledovaní kresťania, je pochopiteľné. No keďže väčšina utečencov zaplavujúcich Európu sú muslimovia, je logické sa pýtať, prečo, ak údajne utekajú pred vojnou či chudobou, nehľadajú lepší a bezpečnejší život v spomínaných bohatých krajinách.

NAIVNÁ ČI CYNICKÁ?

„Šesť štátov Perzského zálivu nepôslo jediné miesto na presídlenie sýrskych utečencov,“ potvrdila Amnesty International. Na stránke BBC sa Amira Fathalla pokúsila tento problém vyriešiť zdôvodnením, že Sýrčania potrebujú do krajín Perzského zálivu vstupné víza, no „ich vybavovanie je drahé, zdľhavé a málokto ich dostane“. Navýše, tieto krajiny „majú neoficiálne pravidlo Sýrčanom víza neudelovať. Väčšie šance majú len tí, čo tam už majú rodinu alebo tam už dlhšie pobývajú a víza si len predĺžujú.“

Nedvedno, či autorka je až tak naivná a myslí svoje zdôvodnenie vážne. Alebo si vari myslí, že Európa azda zrušila pre všetky štaty sveta vstupné víza, a preto sa utečenci ani nepokúšajú získať tie z bohatých muslimských krajín Perzského zálivu?

Aj keď A. Fathalla spomína všeobecne známu skutočnosť, že bohaté arabské štáty sú závislé na menej atraktívnych pozíciach od pracovnej sily zo zahraničia, najmä z juhovýchodnej Ázie, no odvolávať sa na Kuvajt, ktorý v roku 2012 „oznámil oficiálnu stratégiu na zníženie počtu zahraničných pra-

Cui bono?

Mnohí utečenci, najmä zo Sudánu, z Eritrey či zo Sýrie majú nielen geograficky, ale najmä nábožensky a kultúrne bližšie k bohatým štátom ako sú Saudská Arábia, Kuvajt, Spojené arabské emiráty či Katar. Ich kroky tam však nevedú.

covníkov v priebehu 10 rokov o milión“ a predkladať túto skutočnosť ako zdôvodnenie neprijímania utečencov, už nevyznive naivne, ale cynicky.

pre každého moslima“, zanovito, no najmä nepochopiteľne mlčia...

PRÁZDNY GIGA-TÁBOR

Niekto ospravedlňuje sebecký postoj krajín Perzského zálivu začína zaujímať čoraz väčší počet Európanov. Žiaľ, politici medzi nich ne-patria. A tak sebeckosť šejkov a arabských monarchov prerastá do cynizmu. Ako inak totiž nazvať ponuku Saudskej Arábie, že na území Nemecka postaví 200 mešít (jednu za každých 100 utečencov, ktorých Nemci prijali počas prvého „otvoreného“ víkendu), aby sa mali kde modliť ich utekajúci bratia vo viere? A to podľa odhadov má prísť do Nemecka vo veľmi blízkej budúcnosti až 800 000 muslimských utečencov...

Preto sa niet čo diviť spisovateľovi Danielovi Greenfieldovi, ktorý sa v komentári vo *Frontpage Magazine* pýta: „Prečo sa tak málo ľudí pytia samých seba, prečo sú Saudovia ochotní postaviť 200 mešít pre týchto chudobných, zúfalých utečencov, ale nezoberú k sebe ani jedného?“ D. Greenfield vzápäť upozorňuje: „Mešity Saudov zohrali kľúčovú úlohu v náraste islamského terorizmu na Západe. Len si pomyslite na tie výbušné zázraky, ktoré prinesie skoro milión muslimských pristáhovákov a ich mešity spolu s Allah Akbar do Nemecka.“

Alfred Hackensberger z nemeckého denníka *Die Welt* zhŕnul sebecké počinanie arabských emirátov za „škan-dalózne“.

PAVOL PRIKRYL

Snímka: net

Nevyužitý giga-tábor nedaleko Mekky

Pravda o potrate – malý Trevor Frolek prežil v 23. týždni

Malý zázrak

Príbeh bývalého „mini-nedonosenca“ Trevora Froleka, ktorého aj lekári označujú za „malý zázrak“, sa pre spoločnosť Plánované rodičovstvo (Planned Parenthood) nemohol objaviť v nevhodnejšom čase.

Vsúčasnosti sa spoločnosť Plánované rodičovstvo, tento najväčší poskytovateľ potratov v USA, usiluje brániť obvineniam hovoriacim o tom, že zabija deti až do 20. týždňa tehotenstva a aj po ňom – a to kvôli dosiahnutiu zisku z predaja častí ich tel.

Spojené štáty boli svedkom toho, ako istý potratár Plánovaného rodičovstva v priebehu vyšetrovania vedeného Centrom pre pokrok v medicíne (Center for Medical Progress) vysvetľoval, že biotechnologickým spoločnostiam sa môžu poskytnúť neporušené „vzorky“ z detí, ktoré počas potratu odmiestajú zomrieť. A presne včas, keď niektorí ľudia tvrdili, že také malé plody nemôžu prežiť, prichádzal „malý zázrak“ menom Trevor.

Na rozdiel od naliehania propotratovej lobby, štúdie ukazujú, že v závislosti od (poskytnutej) zdravotnej starostlivosti sú 22-týždňové nedonosené bábätká schopné prežiť. A presne v takomto veku Plánované rodičovstvo deti zabíja.

TREVOR PREŽIL

Trevor Frolek prišiel na svet v 23. týždni. V čase svojho narodenia väzil asi 600 gramov. Rovnako, ako by to urobilo mnoho iných detí živo narodených počas „nepodarených“ potratov, ak by dostali takúto príležitosť, Trevor bojoval, aby prežil. A podarilo sa mu to.

Ked' lekársky tím na klinike Essentia Health prevážal Trevora po jeho narodení na jednotku intenzívnej starostlivosti pre predčasne narodené deti, jeho otec Bo povedal: „Zachráňte dieťa, ak môžete. Robte, čo sa dá.“ Ked' Trevorova matka Becky videla svojho syna prvý raz, uvidela niečo, čomu sa predpotratové sonogramy usilujú vyhnúť – aby matka uzrela zázrak stvorenia. Becky najskôr váhala či sa má pozrieť, nebola si totiž istá tým, čo uvidí. Uverila totiž obvyklej lži o „zhluku buniek“. A bola ohromená: „Bolo to desivé! Bol ľudskejší, ako som čakala. Všetky jeho

prsty, všetky prsty na nohách, všetko mal také malinké. Jeho koža bola taká prieħľadná a krehká.“

Becky na otázku, či jej dieťa prežije, dostala odpoveď: „Ešte dosť dlho to bude boj. Minúta po minúte, hodina po hodine.“

A Trevor prežil.

AKO MANGO

Trevor strávil prvý rok svojho života vo Fargu v Severnej Dakote na jednotke intenzívnej starostlivosti novorodencov na klinike Essentia Health. Dosiahol zdravých 9 kilogramov a išiel domov so svojou matkou Becky a svojím otcom Boom. Trevorova matka Becky je vdľačná a uznáva, že „je to jednoducho úplný zázrak“. Prednostka jednotky intenzívnej starostlivosti pre predčasne narodené deti klinika Essentia Health

Snímka: Bo F.

Vicki Holtanová, o Trevorovi dodáva: „Pozeráte sa na neho a pomyslite si: ,Ty si malý zázrak. Ty si tu mal byť. ‘“

Smutnou pravdou je, že aj každé dieťa, ktoré Plánované rodičovstvo potrať, rozkúskuje a predá na trhu za peniaze, je tiež „malý zázrak“ a tiež by „tu malo byť“.

Malý Trevor Frolek začal svoj život s hmotnosťou manga, no životný príbeh tohto malého chlapa prichádza práve v čase, keď Američania – zdesení odhaleniami Plánovaného rodičovstva – potrebujú vidieť reálne dieťa, ktoré prežilo v 23. týždni.

red/LSN

Dni kresťanskej kultúry II.

Malý kurz veľkých dejín sakrálneho umenia

Spišská Kapitula, 27.–28. októbra 2015

Idea mučenictva v teológii a v kresťanskom umení

26. október (pondelok):

Ubytovanie do 19.00 v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojtaššáka

20.30 Modlitba kompletória

16.00–16.15 Spievané vešpery

17.00 Sv. omša

20.15 Kompletórium

27. október (utorok):

7.45 Ranná modlitba

8.45–9.15 Počiatky kultu mučeníkov v staroveku

9.30–10.00 Teológia mučenictva v diele sv. Ignáca Antiochijského

10.00–10.15 Diskusia

10.30–10.45 Symbolika mučenictva v starokresťanskom umení

10.45–11.00 Umelecko-duchovný výklad byzantskej ikony sv. Juraja

11.15–11.45 Mučenictvo v diele barokového maliara Caravaggia Merisi *Ukrižovanie sv. Petra* (1601)

12.00–12.30 Poňatie mučenictva v diele barokového sochára Gianna Lorenza Bernini *Extáza sv. Terézie z Avily* (1652) a *Umučenie sv. Šebastiána* (1617)

12.30–12.45 Diskusia

15.00–16.00 Prehliadka Katedrály sv. Martina v Spiškom Podhradí

28. október (streda):

7.30 Svatá omša

8.45–9.15 Príklady gotického umenia na Slovensku s mučeníkom tematikou

9.30–10.15 Mučeník komunizmu spišský biskup Ján Vojtaššák (50. výročie smrti)

10.15–10.45 Diskusia

11.00–11.45 Prehliadka biskupského paláca, mučenictvo v diele majstra Mikuláša Klimčáka v biskupskej kaplnke a návšteva hrobu Božieho služobníka

12.00–12.20 Písomné zhodnotenie II. ročníka Dní kresťanskej kultúry

12.20–12.30 Osobné svedectvá

12.30 Slávnostné ukončenie II. ročníka Dní kresťanskej kultúry na Spišskej Kapitule v Aule Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka

12.40 Obed

Cena za ubytovanie 7 €/deň, celodenná strava 6.50 €.

Záujemcovia sa môžu prihlásiť prostredníctvom učiteľov

v Diecéznom katechetickom stredisku

alebo priamo na emailovej adrese: hromjak@kapitula.sk.

V prípade stredoškolákov by bolo vhodné, aby ich sprevádzali učitelia.

Kardinál Jozef Tomko: Hľadanie vedeckej pravdy musí byť zodpovedné a poctivé

Pravdivosť vedy

Snímka: FB

Kardinál Jozef Tomko sa v Rádiu Vatikán zamýšľal nad vzťahom medzi vedou a pravdou. Na konkrétnych prípadoch z dejín ilustroval dôležitosť etickej požiadavky pravdivosti vo vedeckom bádaní.

Na ukončenie debaty o nejakej otázke sa používa tvrdenie, že to je vedecky zistená alebo dokázaná pravda. Veda sa pokladá vždy za pravdivú. Moderný človek si váži vedu práve preto, lebo ju považuje za vážnu a nestrannú, povýšenú nad klamom a falošnosťou.

Veda hľadá pravdu vecí, udalostí, bytostí, tvrdení. Sú teda rôzne druhy vedy. Najčastejšie sa pojmom *veda* používa na pochody, ktoré sa dajú experimentálne zopakovať a dokázať. Sú však aj iné polia, kde sa nachádzajú kozmické, materiálne, duchovné bytosti. Ich podstata a činnosť sú predmetom prieskumu vedcov, ktorí musí viesť úsilie o pravdu.

PRÍPADY KLAMANIA

Vedecká práca musí byť hľadaním pravdy, ináč by bola klamaním iných ľudí, znevažovaním ľudského rozumu a ľudskej dôstojnosti, škodou pre ľudskú spoločnosť i pre jedincov a skupiny. Preto sa ľudstvo bráni pred celkovým, ale aj čiastočným falšovaním výsledkov a údajov vedeckého prieskumu.

Prípady klamania zo strany vedcov sa však stále vyskytujú, a to aj napriek tomu, že verejná mienka ich ostro odсудzuje. Vážny časopis *Plus One* tvrdí, že 14% vedcov si myslí o svojich ko-

legoch, že si nejako „pristrihli“, teda sfalšovali údaje, ale iba 1,8% to aj pripúšťa.

Z histórie je známy prípad Charlesa Dawsona, ktorý v roku 1912 vyhlásil, že našiel v Pittowne chýbajúci článok vývoja opice na človeka. Dal mu meno *Eoanthropus dawsoni*, aby tak oslavil aj svoje meno. Ale roku v 1953 sa dokázalo, že nález bol iba umelá kombinácia čelnej kosti orangutana so zlomkami lebky moderného človeka, teda nijaký medzičlánok.

Vedecká práca musí byť hľadaním pravdy, ináč by bola klamaním iných ľudí, znevažovaním ľudského rozumu a ľudskej dôstojnosti, škodou pre ľudskú spoločnosť i pre jedincov.

Juhokorejský vedec Woo Suk Hwang dosiahol vo vlasti povest' veľkého bádateľa v oblasti ľudských buniek a ich klonovania. Jeho výsledky sa však vo

viacerých prípadoch ukázali falošné. Hwang sa sice zriekol svojho miesta, ale pokračuje v spolupráci pri pokusoch ruského vedca Šukrata Mitalipova, profesora v Oregone, v Spojených štátach amerických.

Japonka Haruko Obokata uviedla 30. januára 2014 vo vedeckom časopise *Nature* článok o vedeckej technike na výrobu viacmočných staminálnych buniek. Časopis musel článok stiahnuť ako klamný. Yoshiki Sasai, známy vedec a spolupracovník na článku, neprežil túto hanbu a späťhal samovraždu.

TRÁPENIE ÚDAJOV

Prispôsobovanie výsledkov bádania, aby uľahčili a dovolili vytvorené tvrdenia, je trochu ľahší druh klamstva. Údaje sa trochu „usmernia“, okremu a prispôsobia cieľu, ktorý pracovník chce dosiahnuť. Angličan James L. Mills nazval túto procedúru v článku uviedenom v *New England Journal of Medicine* priliehavým titulom *Data torturing* (Trápenie údajov), čiže ako nenápadne znetvoríť údaje.

Lahký prostriedok na prispôsobenie výsledkov sú štatistiky. V roku 1954 uviedol spisovateľ Darrell Hull vtipnú knižičku *How to lie with statistics* (Ako luhá so štatistikami). Knižka mala veľký úspech, len anglické vydanie dosiahlo pol milióna výtlačkov. Aj my vyjadrujeme pochybosť o pravdivosti štatistik, ked' o niekom povieme, že „luhá ako štatistika“. Preto je dôležité overiť si pôvod a prameň štatistických údajov, ktoré chceme používať.

ŠTYRI PRINCÍPY

Obrana pred klamaním a nepravdou je potrebná najmä pri vedeckej práci, lebo s predkladanými vedeckými údajmi potom pokračujú iní vedci, alebo sa

>>>

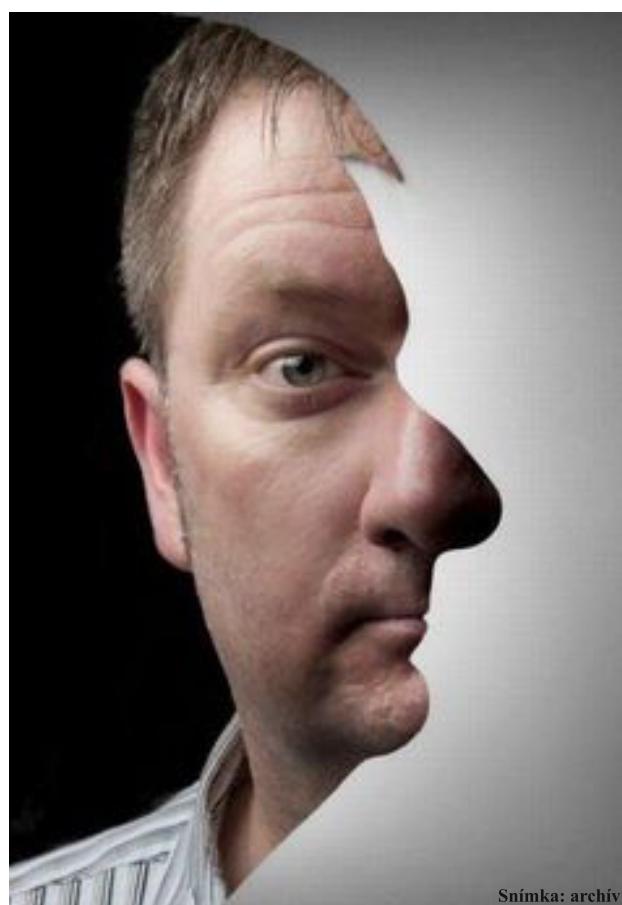
Kresba: archív

používajú vo verejnom a zdravotníckom svete, kde falošné či nepresné údaje môžu niekedy spôsobiť aj naozaj veľké škody. Preto viaceré krajinu zriadujú verejné ustanovizne na ochranu pravdivosti takých údajov.

Aj veľké ústavy a podniky sa starajú o presnosť a pravdivosť používaných údajov. Napríklad Spojené štáty americké zriadili roku 1992 Office of Research Integrity, čiže Úrad pre pravdivosť výskumu. Asi o desať rokov štátnej Rade pre výskum a Inštitútu pre medicínu prijali reláciu s príznačným nadpisom *Pravdivosť vo vedeckom výskume: vytvorenie prostredia na posilnenie zodpovedného konania*.

V Európskej únii viaceré ustanovizne prijali Európsky kódex (čiže zákoník) pre správny výskum, ktorý roku 2011 vydala federácia European Academies a European science foundation.

Tento problém sa týka celého sveta. Preto sa organizujú študijné stretnutia na svetovej základni. Sú to konferencie o pravdivosti výskumu. Na začiatku júna 2015 sa odohrala v Rio de Janeiro už štvrtá taká konferencia. Dôležité bolo zasadanie druhej svetovej konferencie v Singapure v roku 2010, ktorá vypracovala dôležité vyhlásenie. Tento medzinárodný dokument vyhlásil štyri základné princípy: počestnosť výskumu po každej stránke, zodpovednosť za vedenie výskumu, profesionálna zdverlost' a rovnoprávnosť v práci s inými, dobré vedenie výskumu vzhľadom na záujem iných činiteľov.

Snímka: archív

PRAKTICKÉ DÔSLEDKY

Nové možnosti klamstva sa otvárajú cez voľný prístup k článkom v časopisoch s otvoreným (bezplatným) prístupom na linke (open access). Nie všetky časopisy môžu zaistíť dobrý výber náozaj vedeckých článkov, ale titul „vedecký“ sa používa hojne, príťahuje či-

tateľov a prináša tak vydavateľovi väčší príjem. Možnosť veľa publikovať prináša výhodu aj autorom príspevkov. Množstvo takých príspevkov, na ktoré sa prihliada pri profesionálnom postepe, sa posudzuje ako pozitívny znak pre autora. Ostáva však otázka, či je to aj znak vedeckej kvality.

Praktické dôsledky našej krátkej úvahy, ktorá sa opiera o prístupné informácie a o rozumné uvažovanie, možno zhŕnúť v nasledujúcich ponámkach:

Veda je hľadanie pravdy v určitom odbore. To-to hľadanie sa deje pod vedením a pod kontrolou ľudského rozumu a s upotrebením vhodných prostriedkov. Musí byť zodpovedné a poctivé. Vedecký výsledok sa musí dať overiť inými. Tak

sa ukáže jeho pravdivosť. Dnes sa príčasto používa tvrdenie a posudok o „vedeckosti“ aj tam, kde nie je na mieste. V mene vedy sa občas neprávom popiera viera. Sú to však dve cesty pri hľadaní pravdy, o ktorých som sa zmienil v knihe *Hľadiť za obzor*.

Kardinál JOZEF TOMKO/RV

Fides et ratio

Konferencia biskupov Slovenska (KBS) udelila 22. septembra 2015 trom laureátom cenu Fides et ratio za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou.

Toto roku sa cena *Fides et ratio* udeľovala už po šiesty raz. Ocenenie získali profesor na Katolíckej univerzite v Ružomberku RNDr. PETER HOLEC, CSc. (vpravo), prorektor Trnavskej univerzity (TU) a profesor na Teologickej fakulte TU RNDr. LADISLAV CSONTOS, PhD., SJ, a in memoriam bývalý riaditeľ Geofyzikálneho ústavu SAV a bývalý predseda ÚSKI RNDr. IGOR TÚNYI, DrSc., (cenu prevzala jeho manželka). Cenu im odovzdali predseda Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru pri KBS ordinar Mons. František Rábek a prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak, SJ.

KBS udeľuje ocenenie *Fides et ratio* na návrh jej Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru. Deje sa tak pri príležitosti výročia vydania encykliky pápeža sv. Jána Pavla II. *Fides et ratio* (*Viera a rozum*). Katolícka cirkev ním chce vyjadriť

Snímka: Alena Gajdošková

účtu vedcom, ktorí svojím pôsobením a vedeckou činnosťou prispievajú k dialógu vedy a viery. Zmyslom je motivovať ich na výnimočné kresťanské svedectvo v tejto oblasti a vyjadriť dialóg vedy a viery, či viery a rozumu, ako vypĺýva z názvu pápežskej encykliky, podľa ktorej je ocenenie pre vedcov pomenované. „Rozum človeka sa neznehodnocuje, ani sa neznižuje tým, že dáva súhlas k obsahu viery,“ napísal sv. Ján Pavol II. v encyklike *Fides et ratio*.

-red-

Krása je šifrou tajomstva, poukazom na večné, je pozvaním k životu a k budúcnosti

Krása zjavujúca Boha

Ak v duchu *Ora et ars* je modlitba v jej najširšom a najhlbšom ponímaní inšpiráciou umenia, platí aj opak, že skutočné umenie sa stáva modlitbou, miestom stretnutia človeka s Bohom.

Umenie stávajúce sa modlitbou sa stáva aj cestou zo závozu vyprázdnujúcej kultúry konzumu a života, otráveného atmosférou kybernetickej virtuálnej reality. V nihilistickom vzťahu k svetu je krásu ponímaná sama v sebe. Ako vidno, oddeľením od bytia sa veľmi rýchlo vzdáľuje aj od pravdy a dobra. V tejto bytostnej osamelosti sa „páči“ morbidnou príťažlivosťou destrukcie, zla, hrôzy a všetkého, čo protirečí životu.

SEBAOBRODNÝ DYNAMIZMUS

Už pred viac ako sedemdesiatimi rokmi Ladislav Hanus v svojej *Rozprave o kultúrnosti* (1943) stanovuje presnú diagnozu, jej dôsledky i terapiu: „*S pretrhnutím metafyzických koreňov, s rozkladom novovekého individuána súvisí aj úpadok priateľstva. S roztrhaním organických spoločenských pút, s atomizovaním ľudstva súvisí aj veľká osamelosť súčasného človeka. Vnútorná stavba kultúrnosti si zvnútra vytvára život vo všetkých vzťahoch. Kultúrny človek kotví v duchu a všetky jeho vzťahy majú duchovný základ. Jeho stanovisko je bytostný univerzalizmus. Do svojej šírky pojme všetku skutočnosť sveta.*“

Sebazáhovný a sebaobrodný dynamizmus je vpísaný ako imunitný systém ducha do samotnej ľudskej prirodzenosti. To je zdrojom aj Hanusovho teologálneho optimizmu: „*Skaza však nikdy nie je totálna. Zo zdravých zárodkov sa dvíha nový nápor k svetlu. Z ďalekej perspektívy sa ukáže, že aj zlo a zdanlivo deštruktívne malo svoj*

zmysel, ba poslanie. Bola to skúška na osvedčenie dobra.“

ŠIFRA TAJOMSTVA

Giuseppe Mazzini hovorí, že kto nedokáže pri pohľade na hviezdu noc povzniest' pohľad k Bohu, je bud' priveľmi nešťastný alebo priveľmi vinný. Postmodernému človeku sa práve symbolická reč krásy, ktorá cez konečné zjavuje nekonečné, stáva cestou návratu. Sv. Ján Pavol II. v pamätnom *Liste umelcom* hovorí: „*Takéto oduševnenie potrebujú ľudia dneška a zajtrajška, aby mohli čeliť a zvládnut' rozhodujúce výzvy, črtajúce sa na horizonte. Tomuto oduševneniu treba pripisať, že ľudia sa po každom zmätku môžu opäť vzpriamíť a znova pokračovať vo svojej ceste. Práve v tomto zmysle sa v hlboko intuitívnom poznani povedalo, že „krásu zachráni svet“.* Krásu je šifrou tajomstva a poukazom na večné. Ona je pozvaním vychutnávať život a snívať o budúcnosti.“

Je obdivuhodné, v akej syntónii sa s prorockou predvídavosťou vyjadruje na tú istú tému Ladislav Hanus v svojom diele *Človek a kultúra*: „*Stvorenie nie je zakľúčeným dielom. Stvoriteľ stále pracuje, tvorí ďalej. V tomto diele je človek Božím spolupracovníkom. Preto a jedine preto je i dielo človeka „tvorbou“. Aj človek opravdivo „tvorí“. Mož-*

no teda v oprávnenom zmysle hovoriť o kultúrnej tvorbe, kedže človek, keď tvorí, tvorí význačne, v kultúre. Tento teologický súvis treba aj v prítomnosti zdôrazňovať.“

SVETLO DUCHA

Krásu, vzbudzujúcu obdiv a vedúcu ku kontemplácii patrí k prirodzenosti človeka. Ako hovorí filozofická tradícia, krásu je „*žiarivá*“. Pritahuje, fascinuje, hovorí o živote a zároveň ho sprostredkúva, oživuje človeka tým, že ju vychutnáva. Patrí k samotnej podstate človeka, že krásu ho pritahuje, že po nej túži. Krásu ako nič iné je schopná hovoriť nám o nás samých i o Bohu práve vďaka svojmu úzkemu spojeniu s citlivosťou, predstavivosťou, emóciami. Ako poznámenáva sv. Augustín, len vnútorný pohľad je schopný uchopiť harmonickú proporčnosť, typickú pre krásu, a to vstúpením do seba samého.

Krásu nemožno obmedziť na viditeľný svet. Vidieť krásu podľa H. G. Gadamera neumožňuje svetlo slnka ale svetlo ducha. Túto záklanú dimenziu človeka nikdy nemožno úplne vykoreníť z ľudského srdca, ako sa o to pokúša povrchná konzumná kultúra. „*Ľudstvo môže žiť bez vedy, môže žiť bez chleba, ale bez krásy by žiť nemohlo, lebo by sme na svete nemali čo robiť. Tu spočíva celé tajomstvo, tu sa ukrývajú celé*

>>>

dejiny. Krásu človeka zasahuje a práve tým ho povoláva k svojmu poslednému cieľu; dáva ho do pohybu, napĺňa ho novou nádejou a dáva mu odvahu žiť do hĺbky jedinečný dar ľudskej existencie,“ povedal Bendikt XVI. pri stretnutí s umelcami 21. novembra 2009.

VZKRIESENIE ČERSTVEJ A RADOSTNEJ TRADÍCIE

Umenie teda nie je len nejakou luxusnou nadstavbou ľudského života, ale jeho základom ako aj kotvou nádeje. „Civilizácia železa a umelej hmoty je ako náhrobný kameň nad starobylymi tradíciami. Milovníci kultúry a umeenia sa podobajú ženám, plačúcim nad Ježišovým hrobom. Avšak, ako vždy v dejinách, budú tu aj umelci, ktorí budú niesť posolstvo nedel'ného rána. Od nich sa očakáva vzkriesenie tradície, nie tej zostarnutej a zoslabnutej, ale čerstvej a plnej radosti,“ hovorí Marko I. Rupnik, SJ.

Kardinál Carlo Maria Martini v miléniovom pastoračnom liste nazvanom otázkou *Aká krása spasí svet dokazuje*, že veľké okamihy Kristovho života boli „zjavením bozskej krásy, ktorá zachraňuje človeka“.

Schopnosť vidieť odlesk Božej krásy v stvorení zachraňuje aj celý vesmír, aby sa stal tým, na čo bol stvorený – príbytkom Boha medzi ľuďmi. Keď budeme vo všetkom vidieť Krista, všetko bude krásne, priesvitné, zjavujúce Boha. Platí to teda obojstranne – aj svätość zachraňuje krásu, kultúru, a tým aj svet. Podľa kardinála Tomáša Špidlíka „kultúra ako bohoľudska obsahuje dvojitý prvok: prvok večný a prvok pomíňajúci. Rozdelenie týchto prvkov vedie nevyhnutne k úpadku kultúry“.

KRISTOLOGICKÝ ZMYSEL

Poslaním umeenia je čerpať z ontologickej krásy, rozvíjať ju a otvárať pre ňu oči druhým ľuďom. Páter Rupnik vidí umeleckú tvorbu ako vznešené poslanie: „Umelec spoznal svoje posланie v napomáhaní pôrodu Pravdy ako Lásky, ktorá sa rodí zo všetkého jestvujúceho. Ako pôrodnica napomáha procesu pôrodu, tak má umelec pomáhať veciam, aby zjavovali krásu.“

V tejto líniu argumentuje aj sv. Ján Pavol II: „Krásu je akoby viditeľným výrazom dobra, tak ako dobro je metafyzickým predpokladom krásy. Voči svätości života, voči zázraku vesmíru je obdiv jediným primeraným postojom. Krásu je šifrou tajomstva a poukazom na večné.“

Kristus si chce privlastniť všetky kultúry sveta. Každej z nich, všetkej poé-

zii a umeniu musí preto byť možné dať kristologický zmysel. To je aj jediný spôsob, ako určiť kultúru zachrániť.

A zakončiť môžeme slovami profesora Ladislava Hanusa: „Kultúra svoje dielo vykonáva tým, že veciam aj celému svetu dáva novú formu. Tá je duchovného rázu. Veci sveta tak, ponad svoju schopnosť, sú pozdvihnuté do vysšieho, spirituálneho poriadku. Kultúra chce vytvoriť človeku domov. Je to najpôvodnejšia, najhlbšia túžba ľudského vnútra.“

Umenie a tvorba nie je záležitosťou elít, estetickým doplnkom života, ako sa všeobecne poníma. Má zásadný význam a v súčasnom ohrození človeka ako človeka je aj cestou jeho záchrany.

MARIÁN GAVENDA

(Snímky: archív, wallpaper)

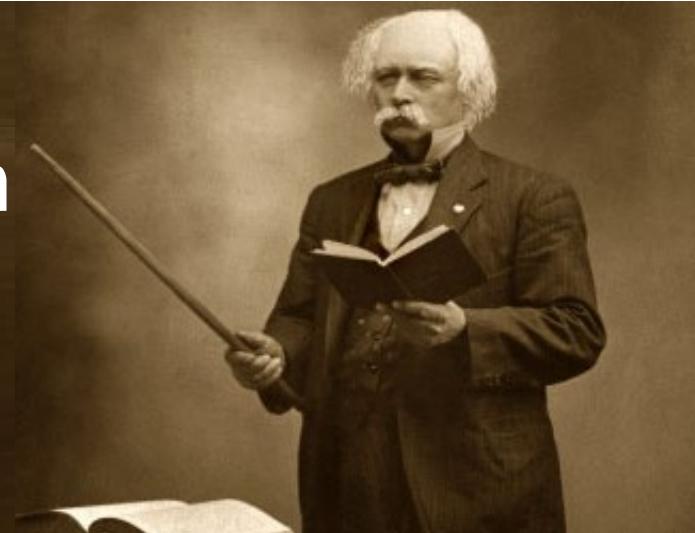
**Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieri, stratil všetko.**

SVEDECIIVO

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Spomienka básnika Milana Rúfusa na svojho gymnaziálneho profesora matematiky

Podobenstvo o kantorovom srdzi

Vysokoškolský pedagóg, no najmä úžasný básnik a esejista MILAN RÚFUS vo svojej eseji citlivým, priam nežným spôsobom skladá úctu svojmu stredoškolskému profesorovi. Úctu, ktorú si zaslúžia všetci učitelia a profesori aj v súčasnosti. A možno ešte väčšmi ako pred desaťročiami.

Ako mi pribúda rokov, pribúda mi aj úcty k životu. Rešpektu voči skutočnosti. Jej mlčanlivá spravodlivá múdrost' udivuje ma čoraz viac a dávam jej prednosť' pred ľudským mudrovaním. A preto čoraz viac milujem príbehy. Príbehy – podobenstvá, ba až metafore.

Aj teraz rozpoviem príbeh a vy iste pochopíte, prečo som ho povedal práve teraz.

Na gymnáziu v Liptovskom, teda ešte Svätom Mikuláši, nepatril som medzi najhorších žiakov. Lenže moje štúdium malo Achillovu päťu. Takú výraznú, že tá antická Achillova bola proti mojej iba škrabnutím. Moja achilovka sa volala matematika. Už v druhej triede gymnázia nás vtedajší matematikár Arpád Kaliský, ked' mi raz opäť písal do notesa trojku z milosti po mojej biednej odpovedi – pozrel na mňa ponad čierny rám svojich okuliarov a vyslovil túto prognózu: „*Rúfus, Rúfus, z teba nebude Archimed.*“

Naozaj som sa nestal Archimedom a on to nemal pri mne smedom. Preliezal som z ročníka do ročníka ako cez vysoký mûr, poistený črepinami skla – s odreninami a s matematickými trojkami z milosti. Skúšobné obdobia z matematiky – to boli moje dies irae. A deň, ked' sa z tohto predmetu mala písťa mešačná úloha, strašil ma už týždeň dopredu.

Ale v siedmej triede som sa osudu postavil: ja na to musím prísť! Naši mi na

doučovanie pozvali kamaráta, len o rok staršieho odo mňa a s výrazným matematickým talentom. Pravdepodobne preto, lebo som sa ho dopredu nebál, ved' to bol kamarát, a pristupoval som k problému bez apriórneho strachu – začal sa diať malý zázrak: to čoho som sa celé roky iracionálne ľakal, potichučky sa mi otváralo a ja som začínať chápať dovtedy nepochopiteľné. Matematika je krásna v tom, že pochopiť v nej princíp znamená pochopiť všetko. Presnosť a spoľahlivosť, s akou sa tam všetko od onoho princípu odvíja, mi odrazu učarovala a dopracoval som sa k akémusi novému druhu krásna. Matematika ako báseň.

Pravda, o tejto mojej premene nás páni profesor matematiky Štorch nemal ani tušenia, ked' ma raz vyvolal k tabuli. Bol to kantor telom i dušou, ako vystrihnutý z českých filmov o študentovej duši. Dlhý, hranatý, samá noha, samá ruka, nemotorný až komicky a – šľachetný. Tiež som mu, chudákovi, nespôsobil veľa radosti za tie dva roky, čo sa so mnou trápil. Aj teraz si ma odložil až na koniec skúšobného obdobia a rezignované ma oslovil: „*No tak, Rúfus!*“

Notakrúfus prišiel k tabuli a dostal ľahučký príklad – páni profesor mi vyšiel v ústrety na poriadny kus cesty. Príklad som zhľtol ako pes muchu, len sa tak zaprášilo z kriedy. Pán profesor sa začudoval, spozornel a dal mi t'ažší príklad. Zvládol som hladko aj ten. Pri

treťom príklade som už začal rečniť, o aký princíp ide a ako sa to rieši. Pán profesor v radostnom údive dával mi ďalšie príklady. Strhlo nás to obidvoch a odohrával sa nevysloviteľne krásny súboj a ja som v ňom zvíťazil. A keď som vypočítal aj ten príklad, ktorý vymyslel páni profesor ad hoc a nebol ani v učebnici, môj učbár sa vzdal a upadol do nádhernej extázy. Vzrušený meral dlhými nohami dlážku triedy, oslovoval po mene všetky jej matematické siroty a volal: „*Videli ste to? Videli ste to? Že sa matematiku môžeme naučiť, ked' chceme?*“ A potom, ešte stále plný nepochopiteľnej blaženosťi, sadol si za stôl a demonštratívnym gestom vpisoval mi do notesa veľkú jednotku. Pri tejto práci ho zastihol zvonec. A páni profesor, ešte vždy v očividnej eupórfii, akosi zvnútra ožiareň priam detskou radosťou – ako na obláčiku vyplával z triedy. A ponáhlal sa do zborovne porozprávať o matematickom obrátení Pavla.

A mne bolo v tej chvíli jasné, že ten človek má z môjho „vítazstva“ nad ním oveľa väčšiu radosť' než ja sám. Radosť z toho, že sa jeho stratená ovečka našla, že jeho študent konečne pochopil, čo mu to celé roky tak veľmi chcel odozvať.

A jeho študent v tej chvíli okrem matematiky pochopil hlavne to, čomu sa hovorí – kantorovo srdce.

Také srdce učiteľa, ktoré bije aj spoľočensky nedocenené, ba degradované, pretože bije pre sviatok veci. Práve tak, ako na vežiach kvôli inej svätej veci stáročia udiera srdce zvonov.

Pri úderoch takéhoto srdca sme sa vopred už zvádzali.

Skúsmo to aj teraz. Ak na to máme.

MILAN RÚFUS
(Ilustračná snímka: archív)

Vám, milovaným...

FRANTIŠEK BABIAR je milovník Slova. Slova, ktoré sa stalo telom, i slova poézie. A slová večného života, ako aj slová milovanej slovenčiny sa po celý život usiloval vstupiť svojim študentom.

Učiteľovi

Stál si za katedrou,
lebo som tí neponúkol
stoličku.
Zato ty si vždy ponúkal
seba.
Tak ako na mori
tíšieval si búrku
rozvlnených sŕdc,
ked' príboj mladosti
kolená mi podlamoval
a nel'utostne pritlačil
zelenú hrdosť
k tabuli.

(Aj tak sa možno naučiť
zohýbať kolená.)

Tvoja roztvorená náruč
pritiahla každý blesk,
v ktorom sa skrížili
spoločné výboje
za poznaním.

Dnes, ked' ťa nachádzam v tom,
čo som vtedy obchádzal,
tak rád by som
začínať odznova:
slovom z tvojich úst,
knihou z tvojich dlani,
perom z tvojich rúk,
ohňom z tvojho srdca
a s pevnou nádejou
v tvojom prebodnutom boku,
zaznávaný
Rabbuni.

Prílet

Sťahovanie do lavíc.
Na krídlach pier
šepot pier:
Veni Sancte...
(Srdcia laďte!)
A z rovníc zreníc
kuť lano diaľnic
poznávania
z rozprávania.

Veni Creator...
(V piesni vej a tvor!)

Triede

Všetkých vás ukladám
do kyticke.
Aj teba.
Nekrč sa od strachu
pod lavice.
Hovoria o tebe:
„Pekný kvietok!“
Aj teba miluje
Priateľ dietok.
Nakoniec priložím
aj seba.
Ved' vedno túžime
otvárať
brány neba.

Veni a fiat

Veni a fiat
– na celý školský rok
už dnes chcem prijať.
Príd' a zalistuj školou
alebo najskôr
ťarbavou dušou mojou.
Príd', Sedmoráký,
príd' v daroch prebohatý!
Pozvi aj nevestu,
patrónku bolestnú,
a nič nás nezastaví.
Ale ty, Ježišu,
Bud' mojím spolužiakom.
Teba mám radšej ako Miša.
Mišo mi pošle iba ľahák,
no ty ma budeš z biedy ľahat'.
Nie, nechcem škúliť
za ľahákom.
Chcem byť dobrým spolužiakom.
A potom,
vedno k Otcovi
– zázračné spoločenstvo obnoviť.
Duch bude svietiť,
Syn slovo formovať
a ja budem ulievať.
Tak sa mi chcelo
Povedať z voleja.
Nie!
Lež vedno s Otcom
kráľovstvo lásky budovať.

Urob z nás, Pane,
kanály lásky,
smerovky.

Viem,
smerovka nedovedie,
no isto ukáže.
Na teba chcem ukazovať,
Trojjediný.
Prisadni k nám na hodiny,
predsa patríš do rodiny.
Dotkní sa nás
ako Mojžiš
– určite začneme prúdiť.
Ved' všetci chceme
Tvojimi poslami byť.
Veni a fiat,
aby sme vždy mohli
pri tebe bývať.
Príd,
príd,
príd!

Staň sa,
staň sa,
staň sa!
A teraz už len vrúcene
prosíme:
Požehnanie nám daj!

Zvonit'

Zvončeky podťali kosy
a lúka slzami rosí.
Noc sa chce vyrovnať ránu,
prázdnniny pred oltár padnú.

Už iný zvonček sa ozve.
Zvestuje: Máme zas po hre.
Zbohom vám, spiežovce krásne!
ja vchádzam do inej básne.

Cez oblok myslím na zvonce.
V každom z nich srdce klokoce.

Aj moje túži vyzváňať,
že svetu treba lásku dat'.

Poznanie spájať za ruky
a vpravde hľadať záruky.

Nad viac ako aktuálnou knihou amerického politika Pata Buchanana *Smrt' Západu*

Pochod smrti

Patrick Joseph „Pat“ Buchanan (1938) je americký politik, žurnalist a spisovateľ.

Dvakrát sa uchádzal o nomináciu na prezidentskú kandidatúru za Republikánsku stranu (1992, 1996) a v roku 2000 šiel do volieb ako kandidát Reformnej strany.

Pat Buchanan sa prezidentom ne-stal, ale jeho skúsenosti z politiky sú značné. Bol poradcом troch amerických prezidentov (Nixona, Forda a Reagana), v rokoch 1985–1987 zastával funkciu riaditeľa tlačového oddelenia Bieleho domu, zúčastnil sa na niekoľkých vrcholných stretnutiach politikov. Napísal stovky článkov a niekoľko úspešných kníh, je spoluzačladeľom časopisu *American Conservative*. Netají sa svojím konzervatívnym, katolíckym zmýšľaním.

ŠTYRI HROZBY

Jeho azda najznámejšia kniha *Smrt' Západu* má podtitul *Ako vymieranie obyvateľstva a invázia pristáhovalcov ohrozujú našu krajinu a civilizáciu*. V doslove nachádzame spresnenie, čítame o štyroch vážnych hrozobách, ktorým čelí západná civilizácia. Autor sa nimi zaobera na celej ploche diela: invázia pristáhovalcov z tretieho sveta, vymieranie európskych národov, multikulturalizmus a vzostup socialistického superštátu (Európska únia).

Hoci kniha vyšla po prvý raz v roku 2002, s časovým odstupom vidíme, že Pat Buchanan sa nemýlil – spomenuté hrozby sú čoraz zjavnejšie, napriek dezinformačnej hmle, ktorá ich zahaľuje.

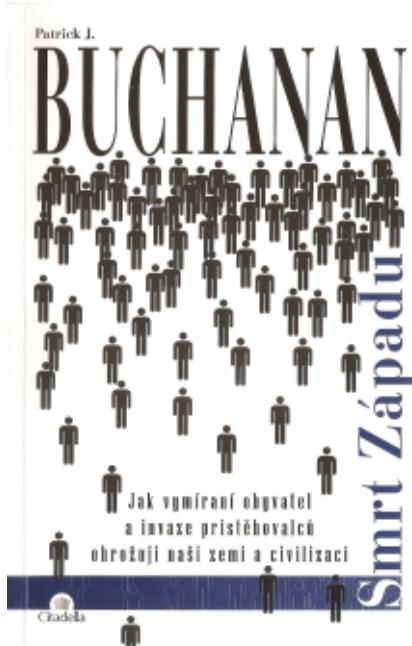
Ale podľa po poriadku a priblížme si aspoň stručne autorove myšlienky, tak ako ich zapísal.

DEKRISTIANIZÁCIA

Milióny Američanov (obyvateľov USA) s nevôľou a s bolestou v srdci vnímajú spoločenské zmeny posledných rokov, resp. desaťročí. Desia sa

populárnej kultúry, ktorá hlučne a bezostyšne ospevuje hedonizmus a sex bez zábran: „*Mravný kódex, podľa ktorého žili, podľahol skaze.*“ Títo ľudia vidia svojho Boha zosadeného – čo bolo donedávna nemravné a neslušné, sta-lo sa pokrovkým a chvályhodným. Západná kultúra je už postkresťanská alebo protikresťanská.

Antikvariát

Pat Buchanan konštatuje, že v našej civilizačnej oblasti prebieha kultúrna vojna o dušu národa i o dušu každého jednotlivca. Táto vojna je aj náboženskou vojnou, náboženstvo a kultúra sú previazané, s dekritianizáciou dochá-

dza k ničeniu mravného poriadku. Keď národy strácajú vieru, strácajú zároveň „životný elán“ a umierajú. Demografické štatistiky neukazujú nič pozitívne, osobitne v Európe. Európania rozhodnutím nemať deti fakticky prijali koniec svojej civilizácie.

NEOMARXIZMUS

Neomarxizmus sa stal náboženstvom súčasnosti. Táto viera odmieta uznať akýkoľvek vyšší mravný poriadok alebo mravnú autoritu. Nové evanjelium má tieto hlavné axiómy: Boh neexistuje, každá doba a každá spoločnosť má svoj vlastný morálny kódex, nič nie je absolútne, všetky životné štýly sú si rovné... Ale na prvom mieste, aj keď nie vždy otvorene, je odpor voči Bohu, voči Kristovi a jeho Cirkvi. Ideológovia tohto hnutia, ktorých široká verejnosť málo pozná, to vyjadrili viac-menej jasne, napríklad taliansky komunista Antonio Gramsci napísal, že podmienkou úspechu revolúcii je vykorenenie kresťanstva. Nejde teda o vytvorenie rovného hracieho pola, na ktorom by došlo k čestnému súboju ideí. Pekne to vidno na falošnosti toľko proklamovanej tolerancie: „*Nová viera je tolerantná iba v tom, čo považuje za nedôležité: sex, pornografia, obscénny jazyk, grobiane spôsoby, oblečenie a nemravné umenie. Netoleruje tých, ktorí pohrádajú ich sekularizovanými dogmami.*“

Buchanan je priamy, pravdu neprekryva frázami či eufemismami. O „*ateistickej civilizácii*“ píše: „*So železnou zákonitosťou vychádza najavo: zabi v národe vieru a národ sa prestane reprodukovať. Potom vstúpia cudzie armády*“

>>>

alebo pristáhovalci a vyplnia prázdný priestor.“

MIGRÁCIA

Problém nelegálnej migrácie neradno podceňovať. Autor cituje Israela Zangwillia, ktorý nazval Ameriku taviacim kotlom, v ktorom sa všetky európske národy rozpúšťajú a pretvárajú. Tak to bolo v minulosti, lenže súčasná imigračná vlna, zdôrazňuje Buchanan, nie je vlnou z Európy, ale z Ázie, z Afriky a z Latinskej Ameriky – tieto etniká sa nerozpúšťajú a nepretvárajú, lebo pochádzajú z úplne inej kultúry.

Obdobný proces zasahuje aj Európu: „Milióny ľudí, ktorí budú do Európy prichádzať zo severnej Afriky a z Blízkeho východu, si budú prinášať arabskú a islamskú kultúru, vlastné tradície, lojalitu a vieru a budú vytvárať repliky svojich materských krajín v srdci Západu.“

(NE)AMERICKÝ AMERIČAN

Významný priestor je v knihe venovaný Spojeným štátom americkým. Z jednej strany je to prirodzené, autor sa prejavuje ako vlastenec a posudzuje veci zo svojho (amerického) stanoviska. Zo strany druhej, javí sa nám zveľičené, keď napríklad hovorí, že žiadnen iný národ nemá také veľké dejiny a úspechy ako ten jeho.

Manželka Salley pri predstavovaní knihy *Smrť Západu*

V praktických otázkach medzinárodnej politiky však Buchanan prejavuje vzácnu nekonformnosť. Odmieta export demokracie, vystupuje proti rozširovaniu NATO, podporuje úplné stiahnutie pozemných síl USA z Európy a z Ázie: „Najlepším spôsobom, ako sa vyhnúť útoku na nás štát a jeho vojenké sily je, aby sme ich dostali do bez-

pečia tým, že sa Spojené štaty nebudú angažovať v ideologických, náboženských, etnických, historických či územných sporoch, ktoré nemajú nič spoločné s Amerikou.“

NIE JE VŠETKO STRATENÉ

Pat Buchanan si myslí, že Západ je na pochode smrti – smeruje k zániku. Vidí však aj svetielko nádeje. Podľa neho ešte nie je všetko stratené, zachrániť nás môže spoločenská kontrarevolúcia alebo náboženské prebudenie. Posledná a najväčšia nádej spočíva v tých, ktorí sú imúnni proti vplyvu peňazí a nestoja o súhlas masmédií.

Autor hľadá aj konkrétnu spôsoby, ako sa brániť zhubnému vplyvu novodobého ateizmu. Jednou z možností je vytváranie paralelnej kultúry, isté oddelenie sa od sveta. Byť len konzervatívcom však v súčasnosti nestačí, treba byť kontrarevolucionárom v boji za obnovu našej kresťanskej civilizácie: „Správnu odpovedou na netolerantnú novú ortodoxiu je vzdor, výsmech a protiútok...“

Smrť Západu od Pata Buchanana patrí k dielam, ktoré tnú do živého nie aby zraňovali, ale aby liečili.

JÁN MARŠÁLEK

Patrick J. Buchanan: *Smrť Západu*
České vydanie: Citadella, 2012

PriestorNet

PRAVÝ POHLAD NA SVET

priestornet.com

Esej Svetozára Hurbana-Vajanského je aj po tol'kých desaťročiach vysoko aktuálna

Zbožňovanie hnusu

Svetozár Hurban-Vajanský v eseji *Zbožňovanie hnusu* kritizuje modernistické formy a obsahy najmä literárneho prejavu. Vajanského kritika superlativizmu, teda chválenkárstva, zveličovania a propagácie hnusu, je však vysoko aktuálna aj na súčasný film, rozhlasovú reláciu, televízne spravodajstvo, modernú hudbu či internetový blog, o printovom žurnalizme ani nehovoriac...

Casová ťažká choroba, áno, epidémia v mravnom svete dnešného človeka zjavila sa asi najprv v literatúre, no hned' potom v umení. My sme už neraz písali o diabolskom kulte špatného, nízkeho, o výrastkoch, vredoch a ranách všakového dekadenstva.

SUPERLATIVIZMUS

S národy, ktoré žijú z púheho opiciactva, a tak niekde v centrálnej svetovej metropole z výparov absintu kundoliaca sa spotvorenosť býva radostne schvátená a napodobnená, čo potom ziaľni nedoukovia a šarlatáni menujú snažením, pokrokovitosťou, krácaním

v jednom rade s najvycibrenejšou kultúrou...

I do estetickej kritiky, do esejistických článkov vkradlo sa zbožňovanie hnusu a charakterná ošumelosť, to jest lož, bezcharakternosť, výpar chorého mozgu, ktorý sa vytkol ešte za mladi. Napísala podlú, nadutú, kritikasterskú chriu (*zlomyselne kritická slina* – pozn. red.) o celej literatúre národa a neprečítať z onej literatúry ani päťdesiatu časť – to je dnes veľmi v móde, ako sme nedávno videli pri istom, barnumsky reklamovanom (*podľa majiteľa amerického cirkusu Phineasa Taylora Barnuma; prenesene bombasticky, hlučne reklamovaný* – pozn. red.), biedne fercovanom diele.

Max Nordau (*esejista a spisovateľ* – pozn. red.) zahrňuje všetky tieto zjavy pod krásne razeným slovom: superlativizmus. Zbožňovatelia hnusu a nízkosti všetci chorejú na chorobu prepínania, farbovej slepoty a bezhraničnej nadutosti.

Dvom ľudským porodám (*narodené ľudské bytosti* – pozn. red.), píše znamenitý esejista, je prirodzený pud k bezmiernosti: bláznom a jarmočným krikľúňom. Duševne chorí trpiaci na systematizované delírium majú málo, ale veľmi silných citov. Chorí nemajú chápmania skutočnosti, nepoznajú pomerov, preto prepínajú v slovách, výrazoch, ako vidíme v poslednom diele Nietzscheho *Antikrist*. Pri jarmočných krikľúnoch je vec prostejšia. U nich prepínanie nie je vnútornou potrebou, ale zovnútornou, nie organickou prinútenosťou, ale rozumový, za cieľom sa ženúci úmysel. Kričia, aby prekričali šum jarmoka a na seba obrátili pozornosť, aby sluchačov pomiatli, hypnotizovali.

AKO V EXTÁZE

Prirodzení superlativisti, t. j. blázni a jarmoční krikľúni nachádzajú napodobňovateľov, lebo sa mnohým pozdáva také trhové vykrikovanie, zdá sa im účinlivé a hlavne: vysoko moderné.

O superlativizme pri obchode, o reklame v životnej praktike nehoríme: vlastné po-

SVETOZAR HURBAN VAJANSKY

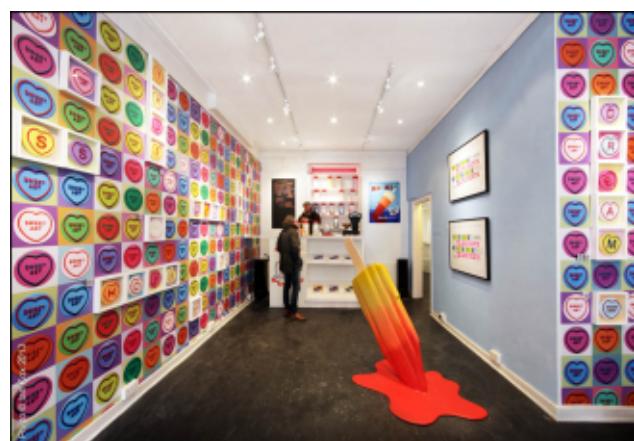
le, kde napodobnenie superlativizmu v svojich oboch prirodzených formách, v bláznovstve a jarmočnom krikľúnstve temer bezhranične panuje, je súčasná kritika. V posledných pätnástich rokoch do literatúry vstúpivšia vrstva nenaucila sa ticho hľadieť na zjavu, porovnávať, triediť, všetkému hľadať príslušné miesto. Nie, ona je vždy rozpálená až do vrenia. Vidno ju len vriet, šumieť, vykypieť. Všetko robí v extáze. Len sa podívajte na bežné kritiky, štúdie, eseje, ktoré hovoria o ľuďoch a veciach prítomnosti, o estetike, o umení, o muzike, o divadle, slovesnosti. To sú všetko vzorky superlativizmu.

OPITÝ JAZYK

Hyperbola a výkrik, to je ich rétorický efektný prostriedok. Jazyk kláti sa ako opity. Oni chcú byť ako Pýtia, spití vznášajúcimi sa dymami. Ich vety sú odtrhnuté, fragmentárne. Oni nehovoria, ale breptajú, zajakajú sa. Slovosled stavajú hore nohami. Čo by logicky patrilo až na koniec, postavia napred a naopak. Text je preplnený výkrikmi a pri nich hemžia sa pauzy, punkty a punkty. Aby čitateľ videl: tu autorovi vyšiel dych.

Príklad: pri posudzovaní mizerného tuctového románu, ktorý neprečíta ani desať ľudí, hovorí sa: „Táto kniha hľadá na nás očami večnosti... Najhlbšie má povedať... Najjemnejšie!“ O biednej soche, pravej karikatúre: „Vytrhnutá je kameňu – formovaná je božskými, tvorivými rukami. Obtočená je všetkými myšlienkovými veľrieckami čias.“

O zväzočku takzvaných veršov, ktorých nezmyselný galimatiáš ide do ko-

>>>

miky, píše sa: „Nový hlas je táto úzka knižtička, kozmický hlas. Absolútny. Slová jej dosahujú nekonečnosť.“

Hľá, toto je jazyk, akým hovoria dnes kritiky. To je módny žargón. To je idolatria hnusu a lži. A práve tak píšu, keď trhajú a hania. Prácu tridsiatich či päťdesiatich rokov znosia v desiatich riadkoch, muža, ktorý vypracoval sa na typ, na osobnosť, drahú celému národu, superlativista odpraví i zahrabe za jednu minútu, škrkajúc po papieri svojím lživým, necestným, prostituaným perom.

NÁVRAT Z BLUDISKA

Znakom noblesy, ducha, majstrovstva alebo čo len šľachetného chovania sa v spoločnosti je: umierenosť, povedomé hamovanie citu a náruživosti. Superlativizmus je toho pravým kontrastom, kontrastom noblesy, ducha, majstrovstva. On chce sa vyznačiť násilenstvom, prekričaním, ohlušením, zastrašením. To znamená, že opovrhuje obecenstvom, pre ktoré píše, že ho uráža a unižuje. Superlativista tak ro-

bí, ako by mal pred sebou surovú masu, hlúpu a podlú. Kto je kompetentný v niečom povedať slovo, toho počujú

chodník.

SVETOZÁR HURBAN-VAJANSKÝ
(Medzititulky: redakcia)

a uvážia, nemusí revať, natriasať, vystatovať sa, štyri groše ukazovať – a najmenej luhať a komediančiť.

Panovanie vulgárnosti, soznanie nekompetentnosti a úplného chybenia autority, najnižšie oceňovanie výchovného a vzdelanostného stupňa čitateľov, to je význam superlativizmu, ktorý sa stal dnes tónom v mnohých kritických a eseistickej literárnych prácach.

Už d'alej idolatria hnusu ísť nemôže. Všeobecne cíti sa potreba novizne, pri ktorej zase um, noblesa, vkus, talent, čestná práca, umierenosť, miera vo všetkom bude rozhodujúci moment. V umení sú už na takej blahej ceste: i literatúra sa vráti z bludiska na ten pravý

Mat'
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy

Henry Ford

Mat' posledné
peniaze,
objednám si

VOX

dvojtýždenník
moderného
kresťana

VOX

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre
vychádza v PDF formáte

- zaujímavosti z Cirkvi doma i vo svete
- aktuálne témy
- kultúra ducha
- rozhovory
- recenzie
- eseje
- prílohy

Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur

Objednávky:
vox.zdruzenie@gmail.com 0918 472 420

Piaristický kostol v Prievidzi

Páter Valér Berzeviczy sa narodil v súčasnej obci Brezovica niekedy v roku 1646. V roku 1670 vstúpil v Podolínci do rehole piaristov, a tam aj potom absolvoval noviciát. Po absolvovaní štúdia filozofie a teológie v Prievidzi prijal v roku 1674 knazské svätenie. Potom, až do roku 1780, pôsobil ako profesor piaristického gymnázia v Prievidzi. V roku 1676

Piaristický dramatik

Hlavným poslaním piaristov je vyučovanie. Všade, kde pôsobia, zakladajú školy, najmä gymnázia. Pri práci so stredoškolskou mládežou sa často vyskytujú rozličné kultúrne podujatia, a to aj divadelné predstavenia. Nečudo, že sa medzi piaristickými pedagógmi vyskytli aj organizátori ochotníckeho divadla, ba aj dramatickí spisovatelia. Takým bol aj **VALÉR BERZEVICZY**.

však bol prechodne farárom v Predajnej. Od roku 1682 bol rektorm piaristickej rezidencie v Brezne. V roku 1684 sa vrátil do Prievidze, kde striedavo pôsobil ako vicerektor i rektor kolégia a od roku 1699 aj správcom novozaloženého noviciátu. Tu aj obnovil karmelitánsky spolok. Zomrel v Prievidzi dňa 30. júla 1707.

P. Valér Berzeviczy patril medzi významných pedagógov prievidzského gymnázia. On a jeho rehoľný spolubratia František Hanák a Imrich Horváth dostali v roku 1698 za úlohu začať piaristické gymnázium v Nitre.

Už v počiatkoch svojho účinkovania v Prievidzi P. Valér Berzeviczy napísal a inscenoval viacero divadelných predstavení. V rokoch 1672 a 1675 uviedol pašiové hry, o ktorých však viac nevieeme. Okrem toho napísal a nacvičil drámu o trpiacom Kristovi *Christus patiens*, ktorú napísal v roku 1673.

V roku 1674 zas vznikla iná jeho hra o starozákonnych sviatostach *Sanctissimi sacramenti in Vetere testamento figere*. Aj túto hru nacvičil so študentmi prievidzského gymnázia.

Obe tieto hry sa zachovali v rukopise.
L'UBOMÍR V. PRIKRYL

Rytina Šaština

Ján Krstiteľ Vrablanský sa narodil v Žiline niekedy v roku 1680. Po absolvovaní stredných škôl študoval teológiu – ako chovanec Pázmáne – na univerzite vo Viedni. Za knaza ho vysvätili v roku 1705. Bol kaplánom v Ostrihome a potom pôsobil vo viacerých kysuckých farnostiach. Na vlastnú žiadosť však v roku 1712 odišiel do Trnavy, kde vyučoval náboženstvo, a to po slovensky. Súčasne tu bol kazateľom vo farskom Kostole sv. Mikuláša a v slovenskom Kostole sv. Michala archanjela. Zomrel v Trnave 5. septembra 1755.

V čase jeho pôsobenia v Trnave, v roku 1725, vyšla jeho práca o slovenských kúpeľoch *Directorium thermale, seu informatio de recto usum thermarum*. Písal v nej o najzákladnejších

Slovenský bedeker

Literatúra turistických sprievodcov nemá dlhú tradíciu. Napriek tomu nájdeme takéto práce už v 18. storočí. Boli to dielka slovenského knaza **JÁNA KRSTITEĽA VRABLANSKÉHO**.

pravidlách, ktorými sa majú riadiť návštěvníci kúpeľov. Išlo predovšetkým o stravovanie, o spánok a o celú životosprávu počas absolvovania kúpeľnej liečby. Tieto svoje rady zhrnul do tridsiatich bodov. Upozorňoval aj na správny výber kúpeľov podľa druhu choroby. Druhý raz vyšla táto príručka v roku 1737, a to opäť v Trnave.

Všetko svedčí o tom, že to bola na Slovensku možno prvá publikácia, ktorú by bolo možné zaradiť medzi cestovateľské príručky.

Cirkevná vrchnosť poverila Jána Krstiteľa Vrablanského organizovať cirkevné slávnosti a púte do Šaština. Dokonca vypracoval príručku o púťach na toto pútnické miesto, ktorá vyšla v roku 1737 v Trnave pod názvom *Directorium processio-*

nale, aneb Pořadní spůsob naučení obsahující pro všechn tich, kteři na svatých processyách Pannu Mariu Šaštinskou aneb jiné místa zazračné navštíviti po božně umínili.

Ján Krstiteľ Vrablanský však pracoval aj ako prekladateľ. V roku 1739 vyšli jeho dva preklady prác náboženského charakteru. Boli to preklady z nemčiny do latinčiny a z maďarčiny do slovakizovanej češtiny. Rukopisy jeho kázní sa uchovávajú v Kapitulskej knižnici v Trnave.

L. V. P.

INTELIGENTNÉ A PÚTAVÉ ČITANIE PRE ŽENU S OTVORENÝM SRDCOM...

MIRIAM Vychádzame už 10 rokov!

www.miriam.sk
miriam@miriam.sk
+421 907 160 854

NOVÁ ENCYKLIKA

EDÍCIA RÁREŽNÉ DOHODKY

| 97

ENCYKLICKA
SWÁTÉHO OTCA FRANTIŠKA

LAUDATO SI'

o starostlivosti o náš spoločný domov

František**Laudato si'***O starostlivosti o náš spoločný domov*

Vo svojej najnovšej encyklike sa pápež František venuje ochrane stvorenia a starostlivosti o životné prostredie. Upozorňuje na skutočnosť, že ekologická kríza a sociálna nerovnosť navzájom úzko súvisia, pretože správanie ľudí v jednej časti zeme ovplyvňuje život obyvateľov v inej časti planéty. Hovorí o „kultúre vyhadzovania“ a zdôrazňuje našu zodpovednosť za budúce generácie.

brožovaná, 152 strán, **4,90 €****členovia SSV 4,17 €**

„Dnes však nemôžeme neuznať, že skutočný ekologický prístup sa vždy stáva sociálnym prístupom, ktorý musí v diskusiah o životnom prostredí integrovať spravodlivosť, aby bolo vypočuté volanie zeme aj volanie chudobných.“ LS 49

**-15 % PRE ČLENOV
SPOLKU SV. VOJTECHA**

Kníhkupectvá Spolku sv. Vojtecha: Banská Bystrica, Bratislava, Čadca, Košice, Malacky, Michalovce, Nitra, Partizánske, Prešov, Prievidza, Púchov, Rožňava, Ružomberok, Snina, Spišská Nová Ves, Šaštín, Topoľčany, Trenčín, Trnava, Tvrdošín, Žilina

Objednávky: ☎ 033/590 77 18; ☎ objednavky@ssv.sk; www.ssv.sk

UMENIE DUCHA - Návrat súčasného umenia do chrámu

Muž v maske anjela

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu*. Projekt vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské posolstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie – z rôznych dôvodov – často chýba.

Anjeli sa v Biblia spomínajú viac ako dvestokrát. V Starom i v Novom zákone anjel ako posol Boží často nečakane vstupuje do života ľudí, aby im tlmočil jeho odkaz – výzvu pre konkrétné životy, alebo aby ich povzbudil a podporil na nastúpenej ceste.

Aj keď anjelov nestretávame viditeľným spôsobom majú aj v našich životoch svoje miesto. Nie ako duchovné energie alebo rozprávkové postavy odtrhnuté od života, ale ako konkrétné bytosti, ktoré nás sprevádzajú životom, chránia nás, „ustavične hľadia na tvár Otca“ (Mt 18, 10) a pomáhajú nám napĺňať naše životy v smerovaní k Bohu.

Zobrazenie anjelov v kresťanskej ikonografii sa postupne vyvíjalo – od

anjelov ako mladíkov s krídlami v ranokresťanskom umení po anjelov – putti, zobrazovaných v podobe detí, najmä v umení renesancie a baroka. Aj keď tieto spôsoby zobrazenia pretrvávajú (často v podobách gýcha) dodnes, moderné a súčasné umenie hľadá vlastný spôsob ich ikonografického zobrazenia.

Fotografia ANDREJA BÁNA *Muž v maske anjela na fašiangových slávnostach* zachytáva „každodenného anjela“, akého môžeme stretnúť prakticky denne v podobe ľudí, ktorí môžu byť pre nás nositeľom posolstva. Fotografia je súčasťou cyklu *Z cyklu Iné Slovensko, 1989–2005* dokumentujúceho rôz-

ne podoby života na Slovensku po roku 1989 v jeho každodenných, neštylizovaných podobách. Odvrátenú postavu muža v maske anjela môžeme vnímať

aj ako podobenstvo o živote s jeho radostami, starosťami, smútkami a utrpením, ktoré k nemu patria, ale pohľadom viery môžu získať hlbší význam.

Spisovateľ Dušan Mitana o cykle fotografií A. Bána píše: „*Ked' sa pozérám na Andrejove fotografie z cyklu Iné Slovensko, v mysli sa mi vynárajú alúzie na Antona Pavloviča Čechova, na jeho poviedky a drámy. Námetové sústredenie na banálne nie je redukciou na banalitu, je kritikou tejto banality, ale kritickou a chápavou, neodsudzujúcou, možno sa tým ľudom autor trochu čuduje, má ich však pritom úprimne rád.*“

P. LEOPOLD SLANINKA, SJ

**Objednajte si
dvojtýždenník o náboženstve a kultúre**

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídeť tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uveďte
priezvisko a adresu**

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva Rada pre vedu, vzdelanie
a kultúru KBS

Adresa redakcie: Dvojkrižna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtýždenne v pdf podobe.
Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox@prikryl.sk
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
SK20 0200 000000 7516949112